

„LUPTA PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

LITERATORUL

REVISTA LITERARA
— DIN BUCURESTI —

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

Anul III, No. 10. 11 și 12

SUMARUL:

Pag.		de	Pag.		de
577	Maria. Poezie	D-ul Th. M. Stoenescu	604	Elegie	Al. A. Macedonski
582	Căprioara „	„ „ Al. A. Macedonski	605	Frica Morței	„ „ Carol Scrob
583	Cugetări.	„ „ D-na Cec. F. Stănescu	605	La bal	„ „ Al. Zugrăvescu
583	Dorința poezie	„ „ D-ul Th. M. Stoenescu	605	D-soarei N...	„ „ Th. C. Penciulescu
584	Arte. D-ra Zografos	„ „ I. N. Tănăsescu	606	Te lăteleg e tonos	„ „ Al. A. Macedonski
586	Canzone. poezie	„ „ D-na Corina Ștefănescu	606	„	„ „ D-ra Elena Fălcoianu
586	Pe o masă	„ „ D-ul Carol Scrob	607	Adio	„ „ D-ul Al. A. Macedonski
586	Neburul din Golia, portret	„ „ Al. A. Macedonski	609	Ecstrase din ziare	„ „ Redacțiune
587	Toți amicii, poezie	„ „ Carol Scrob	614	Poezii de Carol Scrob crit.	„ „ D-ul Ștefan Velescu
588	Monumente istorice	„ „ Al. A. Macedonski	617	La D-na A. G. poezie	„ „ Mircea Demetriadi
591	Să te topec, poezie	„ „ Th. M. Stoenescu	618	Curierul Bucureștilor	„ „ D. C. Teleor
591	Analiza Critică. Alecsandri	„ „ Al. A. Macedonski	621	Eri, poezie	„ „ Th. M. Stoenescu
602	Noaptea de 14 Noomb. poezie.	„ „ Al. Zugrăvescu	622	Racul și armăsarul, fabula	„ „ Mircea Demetriadi
603	La, poezie	„ „ Maurice Cohen	622	Pe ghiță poezie	„ „ N. N. Manicati
603	La oglinda ei, sonet	„ „ D. C. Teleor	622	Romeo și Julieta 2 trad.	„ „ Censor.
603	Când eram mic, poezie	„ „ I. N. Tănăsescu	630	Floarea Munților	„ „ Th. M. Stoenescu
604	Durerea	„ „ D-na Ant. Elvira	631	Nem. unui chinez (d. Jules Verne)	„ „ Th. M. Stoenescu

Redacțiunea și Administrațiunea : Strada Colței No. 50.

BUCUREȘTI

14, TIPOGRAFIA ȘTEFAN MIHALESCU, STRADA COVACI, 14

1883

Prețul 2 lei.

LITERATORUL

FONDAT LA 1880 IANUARIE

DE D-NII AL. A. MACEDONSKI SI TH. M. STOENESCU

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

ABONAMENTUL:

Pe șase luni 10 lei; pe an 20 lei.

ADMINISTRAȚIA ȘI REDACȚIA:

Strada Colței, No. 50.

SCRISORILE NEFRANCATE SE REFUZĂ

MARIA

Lui Alecsandru A. Macedonski

Capul poeziei sociale și autorul Noaptei de Februarie.

*Ca semn de recunoștință pentru consiliile
ce 'mă-a dat.*

I.

Lume 'n vezi suferitoare, frunți plecate pe hârtie,
Inspirații geniale, glasuri pline de-armonie,
Cât de mare vă e ținta, când pe harpa ce 'nstrunați,
Plângeți cu vibrări divine omenirea abătută
Și 'n accente dureroase, lângă-o inimă căzută,
Suferiți cu ea 'mpreună și mizeria'i cântați.
Muma cu copilu 'n brațe lângă voi s'adăpostește,
Fiul prigunit de soartă sprijinul în voi găsește,
Fiica rătăcită 'n lume să mângăe tot prin voi.
Rând pe rând le dați dreptate, dar ecoul ce răspunde
Protestărilor ce faceți, este crud și 'n el s'ascunde
Biciul aspru-al omenirei, plin de suferințe noi.

Oamenii reci ca nepăsarea, suflete nesimțitoare,
Creerți turburați de rele, creature 'njositoare,
Ce visați eternitatea dupe-al corpului mormânt,
Nu vă 'ncingeți c'o virtute falsă și nerușinată:
Cea ce numiți virtute este-o crimă neertată.
Viața voastră viitoare este groapa din pământ.
Când vedeți fugând pe strade, de rușine dezbrăcată

Victima societății cu despreț stigmatizată,
 Nu întindeți dupe dânsa degetul s'o arătați,
 Saū pe fruntea-ī umilită urgisirea s'aruncați:
 Sora voastră-ar fi d'o vârstă, muma ei ș'a voastră mumă
 V'au deschis aceiași poartă când în lume ați intrat;
 Moartea, ce prin viețuire de-o potrivă vă consumă,
 Nu va ține socoteală nici de rob, nici de 'mpărat.

Osăminte îmbrăcate într'a veacurilor haină,
 Pulbere ne'nsuflețită, ce odată-ai palpitat,
 Astăzi cercul neființei te'nconjoară 'n a lui taină,
 Și-al tău cuget de mari fapte aromește 'ntunecat. —
 — Ce-ați lăsat în urma voastră, când pământul v'a 'nghițit?..
 — V'ați încins molatic fruntea subt un nor de întuneric,
 Ce plutește 'n amintirea unui secol amorțit,
 Și dormiți atât de dulce că de-atunci și pân'acum
 N'ați voit să vă deștepte nimeni dintr'un somn misteric,
 Ci, tăcuți ca nepăsarea n'ați lăsat decât un fum!
 Deșteptați-vă 'ncaī astăzi din tăcerea mormentală,
 Să vedeți cum strănepoții, c'o privire triumfală,
 Pe-ale voastre sfinte moaște în orgii banchetuesc..
 Ce e mic proclamă mare, ce e mare înjosesc,
 Ei se culcă să adoarmă pe cadavre sāngerānde!
 Deșteptați-vă, -- e timpul vorba voastră s'o vorbiți:
 Voi să plāngeți ca și mine creaturele plāpānde;
 Eū ascuns sub scutul vostru să lovesc în ipocriți!..
 Ensă voi femeī sērmāne, ce-ați avut menirea oarbă
 Să 'ndurați ca și Maria un destin nemiluit,
 Să lăsați ca depravarea tinerețea să v'o soarbă,
 Dānd amorul cu chirie pe un preț nenorocit,
 Ridicați a voastră frunte în senina ei privire,
 Plāngeți, dar cu lacrimi sfinte suferințavē stropiți!
 Rușineze-se calāii, care v'au făcut martire,
 Voi ați fost nevinovate și-au fost ei prostituiți!..
 Pentru ce vă 'ncingeți fruntea cu o grijă 'ndelungată
 Și fugiți la întuneric dac'o dată ați căzut?..
 Cine 'n drept e să vă 'ntrebe saū din cale să v'abatā,
 Dacā n'are datorie să vă ierte ce-ați făcut?..

— Dumnezeu, veți zice ănsă, este mâna 'ndurătoare!
 Dumnezeu!... Numire surdă! Vis fantastic! Noapte 'n soare!
 Tată vitreg pentru unii, pentru alții tată bun,
 Egoist și mic la suflet, schimbăcios ca un nebun!
 Dumezeu!... Un ris sarcastic mă cuprinde-adesă ori,
 Și din ris m'apucă plânsul pentru cine 'i-ar jertfi;
 El își rîde de-omenire și de recele-i sudori,
 Eū 'i-arunc disprețu 'n față și de-ar fi și de n'ar fi!...

II.

Vêlul nopței se 'ntinsese și prin liniștea adăncă,
 In concertul seū lugubru, numai vântul s'auzea.
 Luna 'n rochea să albastră nu se arătase încă,
 Dar a lampelor lumină razele și le 'mbulzea
 Prin întinsele zigzacuri ale stradelor tăcute.
 Felinarul făcea umbra omului a se mări;
 Iar ferestrele lucioase ca și zidurile mute,
 Prin tăcerea lor sinistră îl făceau a tresări.

De odată naște Luna. — Diafana ei privire
 Pătrunzënd întinsa noapte, rupse vălu-i neguros;
 Iar poetica-i lumină răspândi într'o clipire
 Dupe frunțile-abătute norul trist și dureros.
 Cugetele inspirate către ea 'și luară zborul,
 Incercând ca să pătrunză în misterul ei divin;
 Inimele 'nd'ăgostite tot în ea 'și găseaū amorul
 Inecând a lor privire într'al cerului senin.

Cum? Să fie cu putință ca o stea ne 'nsuflețită
 Să ne farmece simțirea ca prin ea să suspinăm?
 Ce? Să plângi privind la stele, când iubirea urn ărită
 O găsim în inimă calde și 'n cuvinte-o respirăm?
 Dar de câte ori iubirea ce-o găsim în inimă calde,
 Dupe ce ne-a zmulș speranța și virtutea ce avem
 Nu 'și închide trista carte terminand'o c'un blestem!
 Și de câte ori atuncea n'am dori ca să ne scalde
 Luna cu albital rază, cerul cu al seū azur,
 Vântul să ne-aducă șoapte ce simțirile ne leagă,

Vocea lor să n'aibă sunet, inima să le 'nțeleagă,
 Riul să ne 'nveselească prin plăcutul său murmur,
 Ciocărlia să ne cânte într'o limbă-armonioasă,
 Florile să ne zîmbească c'o privire mângăioasă!

III.

Noaptea însă 'naintează!... Ce tăcere... ori-ce om,
 Ori ce floare, ori ce suflu, rază, frunză sau atom,
 Obosite de trudire, adormiseră ca valul
 Aruncat de-o grea furtună langă-un țerm mai liniștit,
 Ucigașul fiu al nopței își pusese 'n cui pumnalul,
 Soțul inclinase fruntea pe un sin îndrăgostit,
 Tatăl ușurat de grijă, sforăea cu greutate,
 Muma 'și legăna copilul ce să doarmă n'o lăsa;
 Adormiseră alături: fratele lângă-ăl său frate,
 Soțul lângă-a lui soție, sora lângă sora sa.

Tu Mario, n'ai pe nimeni, — nai pe nimeni lângă tine!
 Somnul tău e trist ca moartea și pe sinu-ți arzător
 O tăcere mormântală, la slăbitele-ți suspine

Se cutremură ușor!...

Dormi, — și sinul tău se bate, dormi și luna câte-o dată
 Îți trimite-o dulce rază buzele a 'ți săruta;
 Dormi, — dar inima-ți veghează și o lacrimă 'nfocată
 Licărind ca diamantul se ascunde 'n geana ta!
 Nu e nimeni să respire parfumată-ți răsufare,
 Și durerea n'ai putere într'un zîmbet s'o transformi;
 Nu e nimeni să 'ți deschiză ochii printr'o sărutare,
 Și 'n mizeria-ți adâncă, — cât de bine faci că dormi!
 Dar de ce cu păru ți negru fruntea 'ți-ai acoperit?
 Lasă pasărei ce doarme gātu să 'și 'l indoească
 Subt fulgoasele ei aripi ca să doarmă liniștit!
 Tu, arată-ți fruntea goală, lasă 'ți fața îngerească
 Ca subt albele ei raze Luna să 'ți-o polească! —
 — Ce? Rosești de frumusețe, când 'ți-e singura avere,
 Nu-ți va da a zilei hrană, foamea când te va sosi?
 Ce? Mai poți avea rușine, când stomacul pâine cere,
 Și când nimeni nu-ți dă pâine, far'a nu te înjosi?

Aide, fii mai inimoasă creatură degradată,
 Frumusețea e podoabă, dar e marfă câte-o dată,
 Și e floare ce se vinde când începe-a 'nmuguri ;
 Scoală dupe patuți leneș și imbracă-te mai iute !
 Pleacă, eși la târgul vieței și 'n palavre descusute
 Vinde-ți corpul și mândria, dacă vrei a nu muri !...

E pierdută, — și 'n pierzare frumusețea 'i mai rămâne,
 Dar mizeria și foamea sunt atâta de bătrâne !

Dupe patu-i mizerabil, ea picioru'si coborase
 Și pe zidurile mute o privire aruncă :
 Frigul pe la miezul nopții, foamea chiar o doborăse,
 Și de lacrimi arzătoare fața ei se innecă.

Polița de lângă ușa era goală, iar în tindă
 Tatăl ei bătrân și gârbov în lungi gemete tușea.

Dănsa 'l auzise bine și lăsa ca s'o cuprindă
 Cugetări nenumărate în durerea ce simțea !

Inima-i bătea puternic, și bătând făcea picioare...

Și plecă pe uliți noaptea, — ea ce'n noapte s'ascundea.
 Inghetaseră pe-obrazu-i lacrimile arzătoare...

Ea 'ncercase să le șteargă, dar sub ele suridea
 Trecătorilor cu care îndrăznise să vorbească ;
 Ensă ei o huiduiră și rizind se depărtau ;
 Cu disprețul urgisirii se'ntreceaă ca s'o lovească,
 Și când ea plângea 'n rușine, ei trecând, o insultau.

Voi, ce măturați pe uliți, ca s'aveți ce bea pe mâine,

Voi ce'n cărciume murdare trageți al beției danț,

Voi, ce nu aveți rușine nici cât poate-avea un câine,

Și ca bestiile 'n urmă adormiți în câte-un șanț,

Nu vedeți că 'n drumul vostru o femeie despletită

Ar voi să'si vândă carnea chiar la bestii ca și voi ?...

Buza voastră e murdară, pâinea voastră 'nnoroită,

Ensă pâinea e tot pâine, chiar luată din noroi !

.

Nimeni !... Nimeni !... Chiar și noaptea o privea cu nepăsare...

Ea plângea... zadarnici lacrimi... crivățul i le ștergea.

Moartea ar fi fost mai bună cu a ei infiorare
 De-ar fi vrut în acea clipă ajutorul să i'l dea.
 Dar și moartea câte-o dată fuge de nenorocire; —
 Și nimic, nici chiar mormântul n'a avut milostivire...
 Pentru densa lumea 'ntreagă devenise un mister; —
 Și cu inima zdrobită rătăci în acea noapte,
 Surizând la ori-ce umbră, tresărind la ori-ce șoapte...
 Vântul îi punea pe buze sărutările-i de fier!...
 Iarna 'și dete atuncea mâna cu durerea ei cumplită
 Și căzu aproape moartă subt zăpada 'nnoroită...
 Iși sfârșise balul vieței și al vieței carnaval...
 Dacă nu e încă moartă,... căutați-o în spital!...

Th. M. Stoenescu.

CĂPRIOARA

Amicului meu Dem. Constantinescu-Teleor.

Vânătorul alergase toată ziua prin pădure
 Căci fâmfara răsunase la Castelu 'nvecinat; Cluj
 Având câini, — era ca dâșii: Fără suflet să se 'ndure, —
 Și da goană căprioarii ce-i scăpa neîncetat!
 Pe subt cręcile 'ncărcate de-o zăpadă înflorită
 Ce era de-a murgul serii melancolic poleită,
 Calul său, fugar de frunte, ca fantazmă îl purta;
 Câinii alergau 'nainte'i ca o haită insetată,
 Și 'n vârtejuri peste vale prăvălindu-se de-odată,
 Depărtarea dintre dâșii și victimă se scurta.

Ea, — ușoară, — pe zăpadă se zorea neobosită
 De lătratul de pe urmă'i sfâșiată și 'ngrozită;
 Cîocile, convoiul funebru, înmulțindu-se, în zbor
 Semănau a fi ca popii când s'adună în sobor;
 Crivățul pe la urechie ca un fier venea s'o 'npungă,
 Dar alicele zadarnic se căzneau ca s'o ajungă
 Când, cu grabă, vânătorul, puse-un glonț în pușca sa... —
 Croncăneau în aier corbii și cocoșul s'apăsa... —
 Ea urcase 'n acea clipă pe un colț de albă stâncă...
 Glonțu-o prăvăli cu zgomot în prăpastia adâncă... —
 Lângă marginele'i, câinii, se opriră îngrijii,
 Om și câini s'o lase-acole fură astfel nevoiți.

Oh ! Și iată căprioara... Iat'o 'n lungul ei trântită
 Pe subt crécile 'ncărcate de-o zăpadă înflorită;
 Inse puii ce acolo își aveau culcușul lor
 Să apropie, să uita plini de grijă sau mirare...
 Muma nu se mai deșteaptă... Lupii urlă 'n depărtare...
 Sângele formează pete pe al iernii alb covor...
 Ei tot cred că doarme 'n tihnă subt a stelelor lumină... —
 Corbi, rotunzindu-și ochii, peste densa se înclină.

Al. A. Macedonski.

CUGETARI

Acei care vă arată o prietenie falsă nu sunt ființe omenești, ci măști de carnaval.

— * —

Sinceritatea este cel mai mare defect ; Bunul drept este în tot-de-auna călcat ;—Nevinovăția este defăimată ;—Slăbiciunea este oprimată.

Acestea sunt legi nestrămutate :

— * —

Viața este o stare de tranziție sau de încercare.—Plăns sau ris nu le schimbă.

— * —

Sufletele curate, inimile nobile, în nici-o împrejurare nu sunt ingrate sau invidioase.

Cecilia F. Stancescu.

Craiova 1882

DORINȚA MEA

Dacă am într'al meu suflet
 Vre-o dorință aurită,
 E să 'ngrop întreg amorul
 Intr'o inimă iubită ;
 Iar eu victimă și gîde,
 S'o iubesc și s'o omor,
 Să-î închid de veci morméntul,
 Ca să nu mai fie-amor !

Th. M. Stoenescu.

muzica o întrece.— Când citești opera celui mai mare poet: te mișcă și te face să scoți exclamări de admirare; când însă ascuți o muzică cântată cum trebuie să fie, nu mai ai vreme să scoți nici o exclamație; căci te uimește, te farmecă, și în valurile armoniei te ridică mai pre sus de proza vieții.

D-ra Zographos are câte-va valsuri, și alte bucați compuse de D-sa care ar face onoare unui maestru.—O colecție de doine și cântece oltenesti, culese și aranjate de D-sa, este nu de mult editată de D. Ghebauer și a făcut o deosibită senzație în lumea noastră muzicală.

Avem mândria să sperăm că în curând numele D-sale va răsuna cu un dulce echo pînă în cele mai depărtate unghiuri ale țerei.

Din parte'mi o felicit, și 'i mulțămesc pentru adanca impresie ce'mi a făcut ascultând'o. Cu acea ocazie am scris următoarele versuri ce 'i le închin:

ARTISTEI CALIOPHI ZOGRAPHOS

Frumoasă este viața când scumpa tinerețe
Lucește cu mândrie pe fruntea unu-i om,
Când inima mângăie speranțele mărețe
Speranțe parfumate cu 'mbătător arom!
O! fericit e-aceia ce are o simțire
Ce poate să vorbească în limbă Dumnezești,
Ce poate după voie pe aripă de gândire:
Să zboare, și să treacă de bolțile cerești!
Prin geniū și prin artă plutește în lumină
Cu inima ușoară, cu sufletul curat
Spinoasa cale-a vieții se pare o grădină!
Și-a traiului povară e dulce de purtat!
Prin geniū și prin artă ești mai pre-sus de lume
Mizeria umană privind'o: poți s'o plângi
Prin geniū și prin artă se 'nalță ori-ce nume;
Iar flori de nemurire pe fruntea ta le strângi!
In geniū și în artă e sfânta poezie;
Pe aripe de vulturi te 'nalți ca din abis
Și gândul înfășându'ti în valuri d'armonie
Uitând de traiul vieții, te-avânți în paradis!

CANZONE*In Francese di Alfr. de Musset*

Se si perde la cara speme
 E al cor che geme
 Gioia non v'ha
 Il rimedio dell'abbandono
 E un dolce suono
 E la beltà
 D'ogni cosa piu forza ha un riso
 D'un dolce viso
 Dell'uomo al cor;
 Nulla l'alma i piu di molce
 Che un suono dolce
 Che desta amor.

Clotilde Corazza.

Roma, Sett. 1882.

PE O MASA DE CAFENEA

Masă, inprejurul teü
 Căți n'aü stat ș'aü petrecut,
 Cu gând bun saü cu gând răü
 Căți n'aü ris, căți n'aü tăcut;
 Dar ca mine întristat
 Jur că niminî n'a măi stat!

Carol Scrob.

NEBUNUL DIN GOLIA

- PORTRET -

Inchis într'o chilie sub bolți măi depărtate,
 Cu urletele sale lăsat în libertate,
 Zăcea frumosul tēnēr de opt-spre-zec anî;
 Părea un cal sēlbatic cu nările umflate
 Ce știe că 'ntre oameni se află 'ntre dușmani!
 Din cap pēnē 'n picioare făcut pentru iubire
 In oichi purta un trāznet cu palidă lucire...
 Părea tot într'o vreme un ānger ș'un demon...

Subt galbenele 'i tēple purta un Lord-Byron!
Sprēncenele 'i arcate urcaū subt a lui frunte
Ca tinere lăstare subt umbra unui munte,
Și pērul, în inele căzēndu'i pe grumaz
Punea negreți albastre pe straniul obraz!
In cap, purta cu apă un coif de gomelastic...
Pe buze-avea un zîmbet cānd dulce, cānd sarcastic
Privindu-ne cu oichiî prăpastiei din el!...—
Abia puteaū sē'l ție doi oameni de o dată,
Iar chipu'i, ca o noapte de lună luminată,
Brăzdat era de plugul delirului de-oțel!

Al. A. Macedonski.

TOȚI AMICII...

Toți amicii mă întreabă pentru ce suspin și plâng,
Pentru ce pe fruntea-mi jună numai chinuri se răsfrâng,
Ce mai voiū sē'mi dea viața cānd mi-a dat tot ce-am dorit:
Ângerul cu ochi albaștri, care 'n lume m'a iubit!

Cānd mi-a dat o floare mēndră, un copil ca un amor,
Cānd imi împlinește soarta cel mai mic și tainic dor,
Cānd coroana poeziei înconjoară fruntea mea,
Cānd iubesc o zeitate și cānd sunt iubit de ea?

La 'ntrebări de felu-acesta nu găsesc nici-un răspuns,
Nu știu singur ce dor tainic e în pieptul meu ascuns!
Știu că sufēr și că 'n lume mai doresc încă ceva...
Nu știu unde'i fericirea ēnsē știū că'i undeva!

Toți amicii mă întreabă care este al meu chin...
Douē lacrimi sunt răspunsul... Ei se duc, și eū suspin.

Carol Scrob.

MONUMENTE ISTORICE

MĂNĂSTIREA SFANTU DUMITRU

Domnule Ministru,

Biserica Sfântului Dumitru, ca una dintre cele mai vechi ale Craiovei, de și nu mai egzistă ca mănăstire, cu toate că nu mai oficiază ca biserică, este un monument de multă însemnătate.

Așezată pe o înălțime, în apropiere de centrul orașului, zidurile ei innegrite, turnurile ei în care limbile de clopot nu mai slujesc de mult ca trăsură de unire între pământ și cer, mușchiul ce pe ici și colo, își arată țesătura lui de o culoare închisă, semănând mai mult cu petece de catifea verde decât cu un produs al naturii, — totul în sfârșit, — are darul să redeștepte amintirea trecutului nostru românesc atât de strălucit, dar atât de tainic încă.

Această biserică, pe cât se susține, este zidită de Petru și Asan. Aceia ce pare sigur, este că ea dateaza de pe la mijlocul secolului al XI-lea sau de pe la începutul secolului al XII-lea. Și în adevăr, ea aparține aceluiaș gen de arhitectură ca Biserica Domnească din Curtea de Argeș.

Subt largile ei bolte, ea a văzut defilând pe cei mai mulți din Domniș noștri dimpreună cu toată pompa lor măreață, cu toată curtea lor de boieri, de căpitanii și de Coconii, de Jupănese și Jupăneșite, înbrăcate în malotele pêne la pământ sau în rochiile de Țarigrad, scumpe și grele, dar pe care, din neam în neam, le treceau prin foi de zestruri la scoborirea lor de parte femeiască dimpreună cu țeranii, moșii și țiganii.

Subt largile ei bolte, câtă lumină, câte pietrii scumpe, câtă vitejie nu a strălucit!

Dinaintea altarului astăzi părăginit, câte *Domnițe* nu au ingenuchiat pe perine de catifea cusute cu mărgăritare!...

Și câte bătăi de inimă, câte rugăcuni pentru dorințe ascunse în fundul cugețului, câte lacrimi din ochii celor nenorociți, și cât parfum de credință din sufletele dreptilor chreștini care veneau să ceara Domnului întărire, izbindu-se cu frunți vestejite de patimi, de lepezile reci ale bisericeii. Și cei slabi, se întăreau! Și cei necurați, se curăteau, și milostivirea cerurilor se cobora peste fruntea tutulor, în sunetul clopotelor și în zdrăngănitul argintiu al lăntișoarelor de la cădelnițele de aur! Iar icoana Macii Precești, revărsa prin ochii dulci și adânci ca nesfârșitul, riuri de raze întremătoare precum se revarsă roua dimineții peste florile câmpului, vestejite de furtuna unei zile de vară!

Sfântul Dumitru, este o întreagă epopoeie, așa părăginit cum este, și, nu cred să fie student de la liceul din Craiova, care făcând câte-va lipsiri pe an, să nu vie spre a se da în toată voia lenii, a se ascunde, el și lenea sa, el și visurile sale, prin clopotnița ce se dărimă sau prin amvonul deschis la ploaie și la vânturi, la viscol și la zăpadă, la școlarii fugari de carte și la paserile luncei ce vin câte o dată să atingă cu aripele lor pe ale ângerilor zugrăviți pe pereții bisericeii!

Inprejmuirea ei, nu mai se află în ființă, ênsê veichimea și însemnătatea monumențului, cât și pozițiunea locului, lasă câmp deșchis presupunerilor. — Că biserica a fost înconjurată de clădiri, nu încapê ênsê nici umbră de îndoială fiindcă se pot vedea încă, de-a jur înprejurul ei, urme de zidărie veichie, — dar că acele clădiri aũ trebuit să fie Palate este o întrebare.

Mie unul, îmi place să cred că la Sfântu Dumitru, a trebuit, dupe vremuri, să fie palatul Băniei și reședința străluciților eroi ai Olteniei, în rëndul cărora se numără căpitanii ca Mihaiu-Viteazul și ca Ducele Oltului, Banul Mărăcină, marchiz de Ronsard!

În adevăr,— în care altă parte a Craiovei să fi fost situată în veichime, reședința Bănească, dacă nu la Sfântul Dumitru de pe a cărui platformă privești la o bună parte a orașului?

Domniî țerii dimpreună cu Doamnele lor, cât și cei mai mari boierii, aũ devenit pe rënd, ctitorii bisericii, și înauntru ei, se arată pe dinaintea oșchilor uimiți, o întregă serie de chipuri ce strălucesc încă de subt vëlul de praț ce le acopere. Boierii și Domniî, amestecați împreună, în *tătarcele, giubele* sau *antereiele* lor, cu coroane sau *gugi umane* și *camilafce* pe cap, umplu biserica, și ți se pare că reînviază din uitarea în care zac înmormântați! Așezați la rënd, ei și Doamnele sau coanele lor, pare că ar asculta vre o rugăciune sfântă așa precum o ascultaũ odinioară, când Banul Olteniei, venea în alaiu mare să 'și plece mândria sa lumească dinaintea a tot puterniculu Impărat!... În fruntea lor, îată ênsă că pășește o figura impunătoare ce ne spune prin inscripțiunea sa că este: *alo Măteiu Basarab V. V!* El poartă pe cap o coroană de aur, și este îmbrăcat într'o iaca de samur pusă peste mantaua sa Domnească, a cărei față este galbenă și ce se află împodobită la piept și la mâneci cu o blană puțin mai închisă. La dreapta sa, zimbește luminata D-nă a Măriei Sale, după care nrmează o mulțime de Jupâneșițe cu fețe dulci și pline de zmerenie!... Este ca o întregă curte Domnească de pe acele vremuri, ce se ivește de o dată din pulbera întunecoasă a trecutulu și nu lipsesc de cât scutierii și feciorii de casă pentru ca să crezi cu desêvirșire că te afli ascultând slujba Dumnezeiască fiind întocmai ca unul ce ai face parte dintre armași, clucerii, logofeții și Baniî care însoțesc pe mărețul Domn, întemeiător al ântêiei tipografii Românești, adusă și așezată cu multă greutate și chîeltuială în Mănăstirea Govora!

Între chipuri, se pot vedea unele, cu măiestrie lucrate, și între altele, o tînără *Domniță* cu o căutătură atât de melancolică și de dulce în cât ai vrea să 'i poți citi numele în slovele șterse ale inscripțiunei, iar în oșchi, se 'i poți surprinde poema vîetii!

Negreșit că ar fi interesant, ca toate acele chipuri să se copieze în ulei dimpreună cu orî-ce alte zugrăveli ce s'ar mai afla, ca avênd o valoare artistică sau Istorică și să se așeze în Muzeu unde ar sluji drept podoabe frumoase și pline de învățăminte.

Sunt chiar de părere, Domnule Ministru, că ar fi timpul ca o asemenea lucrare să se întreprindă, și în cazul când dumneavoastră ați încuviința propunerea mea, am onoare să vă aduc la cunoștință că d. Rădulescu, distins profesor de desemn din

Craiova, s'ar și pune la dispozițiunea On. Minister pentru a egzecefa ordinele ce i s'ar da, pentru o sumă din cele mai modeste

Biserica, de și are încă o zidărie destul de temeinică, dar bolțile ei fiind crăpate, și comuna lăsând'o în părăginire, ea se poate lezne dărîma, și de sigur că ar fi păcat să se piardă asemenea zugrăveli veichi ce vorbesc inimii într'o limbă atât de elocentă

Aicea cred că este și locul să aduc la înalta d-v. cunoștință, că de și această biserică are venituri bunicile dintr'o moșie a ei administrată de autoritățile Comunale ale Craiovei, nu numai că nu se face nimic pentru a o scăpa cel puțin de o ruinare totală, conservând'o așa precum este, ci chiar, că mulțumită unei triste nepăsări, mi-a fost dat să ved zăcînd prin mijlocul sfântului locaș, oase dezgropate de prin mormintele ce se afla înăuntru, așa că poți să dai cu piciorul la femururi de ale ctitorilor printre care se află atâția mari și glorioși Domni!

Vă mărturisesc, Domnule Ministru, că în fața unui asemenea lucru, am fost prins de o indignațiune pe care o cred legitimă.

Cum? — Era oare ceva atât de ruinător pentru administrația Comunală a Craiovei, ce deține în acelaș timp și averea Sfântului Dumitru, de a îngriji să se înmormânteze toate acele rămășițe, ce mai ales pentru Craiova ar trebui să fie ca niște moaște, — era oare ceva atât de ruinător, în cât, din veniturile, lăsate de sigur chiar de cei înmormîntați acolo, nici parte de un mormînt să nu aibă?

Inchîiînd, Domnule Ministru, nu propun repararea bisericii, cu toate că, Comuna, ar trebui să și dea socoteala de modul întrebuințării veniturilor pe atâți ani, vă rog ênsă, să bine voiți a interveni atât pentru conservarea monumentului ruinat așa precum este, cât și pentru înmormîntarea acelor oase risipite în toate părțile, spre a se cinsti prin aceasta, odihna morților, atât de bunî, de către cei vii, atât de răi și atât de neodihniți!

Raportul ce am onoare a depune, se poate închîieia aicea, mai ales pentru că biserică, a fost studiată în felurite rînduri din punctul de vedere arheologic, așa că mie, nu 'mî rămînea de adăugat nimic.

Singura inscripțiune ce am găsit în *metal*, este cea următoare, pe care o transcriu de pe clopotul cel mare, știrbit și fără limbă. Ea fiind aproape modernă, se înțelege, că înfățișează puțin interes:

„Marele Mucenic Dumitru“

„Mănăstirea Domnească din Craiova“

„Anul 1827“

Bine-voiți, vă rog, Domnule Ministru, a priimi asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Al. A. Macedonski

SĂ TE TOPESC.

D-rei E...

Soarele de te-ar avea
 In puterea lui cerească,
 Nici odată n'ar putea
 Inima să 'ți încâlzească.

Ensă eū ași fi în stare
 Cu a mea inflăcărare
 Intr'un ceas să te 'ncâlzesc,
 Să te-aprind, să te topesc.

Th. M. Stoenescu.

 ANALIZA CRITICA
 ALECSANDRI

III

Nimic mai demn de observat de cât spectacolul pasiunilor deslânțuite. Acest spectacol, intru cât mă privește, nu a fost nici-o dată mai remarcabil.

Mărturisesc că am cunoscut mulți oameni streini de cunoștințe care, se îndeletniceau cu toate aceste, se publice din când în când câte un articol prin ziare sau broșuri periodice, dar în nici-un timp, nu mi-a fost dat să asist la o rea credință, la o ignoranță, și la o depravare de condei mai cinică.

Ce este drept, lucrul se întemplă de câte ori atingi coarda simțitoare, și pe cât se arată, această coardă a fost atinsă cu prisosință de subsemnatul.

Ziare din capitală, ziare din districte, par a fi trăsărit ca niște mârțoage de saca subț un biciu ce le sângeră pielea.

Și vă rog, se credeți că era groasă acea piele, căci pene acuma, nici-o cestiune nu a avut darul să deștepte sau să pasioneze spiritele neculte, nepăsătoare, sau atrofiate ale acestor *Don chișoți* ai condeiului.

De astă-dată ênsă, mulți strigă, mulți să zbat, mulți dezbat, mulți vor se 'și dea pe față lipsa de competență sau reaua credință.

Și nu este, de la un cap al țării la altul, gazetă cât de mică care se nu voiască se ia parte la luptă, unele într'un sens, altele întraltul!

Dar pentru ce această emoțiune furtunoasă?... Liniștiți-vă mă rog, domnilor gazetari subsemnatul, ori-cât de revoluționar ar fi în literatură, nu are pretențiunea de a fi un *Emil Zola* și de a vi se impune prin cutezanța de a zice lucruri ce nu s'aū mai pus pe hârtie.

Este vorba, numai de un om ca toți oamni, care s'a apucat cu modestele sale mijloace se ia la forfecă pe Alecsandri!

Supărarea asupra-mi, este foarte mare, mai ales pentru că am zis că sunt cel d'ântéiu care s'a apucat la noi în țară să deschidă cărarea *Criticei-Analitice*.

Dovadă că acest cuvânt, este una dintre cauzele furtunei de care vorbesc, este, — ca să nu alergăm mai departe, — însuși limbajul unei biete broșuri periodice din Iași cu pretenții de revistă literară; — Acea broșură ce se numește *Contimporanul*, este redactată într'o limbă și într'un stil ridicol, de un oare-care d. Nădejde, profesor dat afară din slujbă pentru a fi ecscitat la profanarea bisericelor sub pretext de soțializm.

Astăzi, — dar o-dată pentru tot d'auna, — voi intra un moment în vorbă cu acești oameni.

Pe lângă alte ziare său broșure ce 'și fac o onoare să arunce unei reviste ca „*Literatorul*,” epitetele cele mai necuviincioase, iată dar, cum se ecspimă organul celui cap coprins de *delirium-tremens*. Semnătura articolului din care vom reproduce ecstracte, este a unui biet poet ne-izbutit anume *Mile*, ascuns sub pseudonimul de *Emil*. Acest ténér băiat, dă dovezi, precum se va vedea, că suferă de aceiaș boală ca și patronul său *Nădejde*.

„Mai întéiu ceva cu d-l. Macedonski, — zice nenorocitul disgrățiat al Muzelor și viitor oaspe al *Goliei*: (balamucul din Iași) „Mai întéiu ceva cu d. Macedonski! D-sa zice că este „cel d'ântéiu care a deschis cărarea *Criticei-Analitice* și că d-sale îi este mai cunoscută „de cât altor condeie ce se mulțumesc a lăuda său injura. Bine! Dar d. Maiorescu unde „rămâne?” etc.

Ei! Nu vă spuneam eu că băiatul nu știe carte și că pe de-asupra este și sărit?!

Apoi, — tinere student, fiindcă student ești încă, — mai citește, — mai învață înainte de a scri.

Intrebă unde e d. Maiorescu?... Să 'ți 'l arăt eu unde se află pe cărarea *Criticei-Analitice*, căci, tocmai am volumul său la îndemână.

Deșchid *Criticele* sale la partea unde se vorbește de d. Alecsandri și iată tot ce găsesc:

„In fruntea noii mișcări e drept a pune pe Alecsandri. Cap al poeziei noastre literare în generația aproape trecută, poetul *Doinelor și Lăcrămioarelor*, culegătorul cântecelor populare, părăsise a 'și fi terminat chiemarea literară. Și nici atenția publicului nu mai era îndreptată spre poezie, o agitare politică stearpă preocupa toate spiritele. Deodată, după „o lungă tăcere din mijlocul iernei grele ce o petrecuse la Mircești, și iernei mult mai grele ce o petrecea izolat în literatura țerei sale, poetul nostru reinviat ne surprinse cu „publicarea *Pastelurilor*.”

Aci d. Maiorescu reproduce o *poezie* după care urmează astfel:

„Pastelurile sunt un șir de poezii, cele mai multe lirice, de regulă descrieri, câte-va „idile toate însuflețite de o simțire așa de curată și de puternică a naturei, scrise într'o „limbă așa de frumoasă, în cât au devenit fără comparare cea mai frumoasă podoabă a „poeziei Române, o podoabă a literaturii în deobște.

Aci d. Maiorescu reproduce o altă poezie intitulată „*Pe Malul Siretului*”, iar îndată după dânsa reproduce poezia „*Rodica*” și urmează ast-fel:

„Am citat trei din ele, le-am putea cita pe toate: Nicăieri declamații politice, simțiri meșteșugite, ecstaziări și desperări de ocazie, pretutindena concepția naturală și un „aer rēcoritor de putere și sănătate sufletească“

Asta e tot ce zice eminentul literat despre d. Alecsandri în volumul său de *critice*. De alții zice și mai puțin.

Unde vezi, tinere școlar ne-isprăvit, *Analiză-Critică?*...

Firește că d. Maiorescu, ale cărui merite sunt din multe puncte de vedere superioare, ar fi putut dacă ar fi voit, s'o facă mult mai bine de cât mine, dar precum vezi, — tinere școlar neisprăvit, — n'a făcut'o.

Te povățuiesc dragă băiete, ca de aci înainte când vei avea de scris ceva, să nu te mai apuci să scrii despre cărți, — așa, — din auzite.

Trecând mai departe, găsesc în acelaș articol („*Contimporanul*“ No. 11, 1882.) că eu am întreprins să critic pe d. Alecsandri, din punctul de vedere „*scoală tu să șed eu*“

Conștiința mea știe că sunt mulțumit cu locul pe care 'l ocup.

Acelaș articol adaugă aberațiunea că *Doinele* d-lui Alecsandri sunt poezii populare și mă silește să mă fac apărătorul ilustrului meu criticat

Nu zic, — se află și printre *Doine* poezii ce aparțin poporului, dar între acelea și ale autorului, am știut să fac precum se va vedea mai departe, deosebirea cuvenită.

Ca să isprăvesc cu această cestiune, voi spune că băiatul zice tot din auzite, că *Fata tânăra pe patul morții* de Bolintineanu, este imitată din André Chénier.

De ce nu pune poeziile față în față dacă 'i dă mâna?

O ultimă observație: Afirmările ce face că „versul ca și rima vor pieri,“ că *Traianida* această artistică scriere a lui Bolintineanu este „o nebunie a minții,“ că în pictură, nu avem „capete de operă“ trebuie puse cu toate în socoteala creierului său bolnav și lipsit de ori-ce cunoștințe, — fie literare, fie artistice. În cea ce privește supărarea sa că mi se dedică versuri, că am devenit un fel de *feșis*, că d. Scrob, dulcele și iubitul nostru poet, ar trebui să se simță jicnit că se află asociat cu numele unui alt poet, — Locotenent Iancovescu, — de asemenea plin de farmec, — bietul băiat nu face de cât a 'și da pe față toată pătimașa lui pornire și toata dorința ce ar avea de a introduce un element de discordie între noi, cei de la „*Literatorul*,“ puternic grupați împrejurul acestei reviste.

Este adevărat că și dumnealui ca mulți alții 'și-a închipuit, uitând ce-am spus în capitolul întâiu, că atunci când am luat condeiul și am întreprins acest studiu, nu m'am gândit și nu m'am așteptat la asemenea lucruri. Să înșeală.

Eu unul, privesc cu nepăsare la scrierile ce ies din condeie pătimașe. De sigur că este trist de a vedea câtă lipsă de demnitate are mulțimea zgîreietorilor de hârtie, atacându-mă, — ei cei mulți, — pe mine cel singur. De sigur că este și mai trist, când cine-va știe ca mine, că mai toți acei care mă atacă, sunt, sau niște învățători de școală *dejndăjduiți*, sau niște bieți tineri, cărora le-am pus condeiul în mână, sau în fine, niște nenorocite mediocrități ce cred că dacă vor injura pe alții, vor izbuti să însuflească și respect.

Dar ori-cât de triste ar fi aceste lucruri, ce este mai trist pentru mine, este că, cu nici-unul din această parte a foștilor mei școlari, nu mă pot fali. Vina nu este a mea dacă nu am izbutit să 'i fac poezi și oameni cu carte, căci, posedez manuscriptele poetice ale celor mai mulți dintre cei care mă injură astăzi, în starea în care erau scrise, — și, — tot într'o vreme aș putea să le dovedesc că așa cum au fost publicate în cutare sau cutare jurnal, rectificările, — adică poeziile prefăcute de sus și pînă jos, sunt ieșite din însuși condeiul subsemnatului, cel atât de atacat și de injurat.

Este de asemenea, foarte trist pentru mine să ved că cu toate silințele ce mi-am dat odinioară, — între alții și cu d. Iuliu I. Roșca, — nu am ajuns să pot face din dumnealor de cât o nulitate perfectă, căreia, să i se acorde la teatru un premiu dat de d. Cantacuzino, Buiescu și Stăncescu.

Toate aceste cugetări, îmi veniră subit condeiul răsfoind printre dosarele mele de *autografe*, și atuncea îmi și explicai că cauza pentru care o mulțime de școlari ne ispraviți ne atacă!... Este evident că dacă aș mai fi cel de înainte, dumnealor ar-subsemna alt-ceva.

Lucrul precum vedeți e grav, și de sigur, ar trebui să mă îndreptez sau m'am prăpădit!... — Dar veți zice: cine te-a pus să urmezi astfel?... — Am greșit, — vă mărturisesc că am greșit; — Ceia ce mă poate scuza oare-cum, este că în dorința mea de a fi folositor dezvoltării spiritului literar, am crezut că voi izbui și eu, precum a izbutit un mare învățat Englez, Johnson, să introduc un stimulent în spiritele lăncede ale acelor care nu știu să ție condeiul. — Învățatul Englez, a fost mai fericit de cât mine, căci într'un timp când în Anglita, nu egzista nici umbra unei literaturii, scria, prefăcea, crea cu mult zel, discursurile absurde ale Lorzilor, până ce, într'o zi, se găsiră dintre dânsii oameni mai priimitori de lumină și'l imitară, începând a se corecta treptat, iar astfel, literatura parlamentară a Anglita fu fundată.

Dar de altă parte, am și eu o mângâiere, — o compensare, — mai însemnată poate de cât a marelui Englez.

Anteu. — Sunt înjurat și defăimat, pe toate tonurile, și de multe voci, — bătrâne sau mai tinere.

Al doilea. — N'am lingușit în viața mea pe nimini și cu rizicul și pericolul meu am spus în tot-d'a-una adevărul.

Al treilea. — În calea mea, printre o sumă de modiocrități sau nulități poetice, am întelnit și adevărate talente, schintei pline de farmec sau tărie.

Publicul, a văzut în coloanele Revistei „*Literatorul*“ destule poezii frumoase, dintre care, cel puțin o parte nu'mi datoresc nici-o îndreptare, ca de exemplu ale lui Carol Scrob, T. M. Stoienscu, Duiliu Zamfirescu, Ion N. Iancovescu, Dem. Constantinescu-Teleor și alții.

Mai am în fine, și mângâierea, de a fi văzut și dintre tineri ale căror greșeli de versuri le-am îndreptat, corectându-se cu timpul și ajungând astăzi la punctul de a putea să zboare cu aripe proprii, și chiar, de a scrie une ori, mici capete de operă ce vor rămâne și vor străluci în literatura noastră ca niște picături de rouă în răsăritul soarelui.

Pe lângă aceste toate, egzistă și faptul pozitiv că „*Literatorul*“, dă astăzi o adevărată direcțiune intelectuală, că este o adevărată școală ce se îmbunătățește treptat, și că a realizat, minunea încă fără precedent la noi în țară, de a fi întemeiat o *Societate cu Comitete* în mai toate județele, și că, la apelul ce s'a făcut, bărbați distinși, Doamne inteligente și nobile, suflete în care, frumosul are adânci rădăcini, s'au grăbit a răspunde.

Iubiți președinți, grațioase președinte ale Comitetele noastre, — tineri sau bătrâni, — cu înriurire mai mare sau mai mică în Societatea Română, — voiesc ca să înscriu numele voastre în acest studiu pentru că el va trece fatalmente la posteritate fiind scris asupra aceluia care a fost socotit, — cu drept sau fără, — ca cel mai mare poet al epocii.

Corina Rizu (Iasi), Cecilia F. Stănescu (Craiova), Caliopei Zografos (R.-Vilcea), Eliza

I. Christescu (Ploiești), Ecaterina Singurof (Galați), Victorina Vulcoff (Brăila), Eliza Mirescu (Slatina), N. Romanescu (Craiova), Alecsandru Radu (Galați), Alecs. Djuvara (Brăila), Al. Slănicianu (Slănic), Dr. C. Damian (Cernavoda), G. Buzoianu (Craiova), Maior S. Carvin (Constanța), Alecsandru Anino (Drăgășani), N. Manicatidi (Giurgiu), Gr. Crețescu (Hîrșova), Petre Oprea (Ostrov), M. N. Săulescu (Paris), Ulise Cariade (Rîmnicu-Sărat), Maior C. Lupașcu (Roman), N. Cutcudachi (Turnu-Severin), S. Salzman (Tulcea), N. I. Biberi (Bacău), St. Vasilîu (Tecuci), Aristid Turbure (Roman), G. Stoienu (Bîrlad), Vulpescu (Strêhaia), și voi, iubiți membrii ai Comitetelor și ai Societății noastre, și voi toți câți ne sprijiniți și iubiți, — iată-vă, — vă ved înprejurul meu, pe când la mica mea meșcioară, — scriu, — în mijlocul nopții, — cu lampa pe jumătate stinsă, — ascultând viforul de-afară, — fără altă recompensă, — fără altă aspirare, — de cât faptul că știu, că sunt convins, că scrierile noastre ale tuturilor, au răsunit în inimile voastre, — și că voi, — neconținut, — și prin orice jertfă, — nu veți mai îngădui ca oamenii de litere să alerge la funcțiuni, să se n'arbă ce mânca, să se moară în spitale!

Ei! Dar iată o reclamă în toată forma, și iată-mă cu sute de poște departe de subiect. — Ce voiți?.. — Reclamă sau nu, — ast-fel vorbește inima mea în acest moment, și eu nu știu să vorbesc de cât ca dânsa. — Cum?... — Mult timp încă, România va fi destinată să rămâie înapoi față cu cele-lalte țări civilizate?... — Mult timp încă, — numai injurii, numai amărăciune, numai fiere, se va da oamenilor de merit de către o țară nepăsătoare...

Un strein mă felicita de unăzi că fac parte dintre oamenii de condei. — Pentru el, condeiul reprezintă o putere, un venit sigur. — Ce venit!... Ce putere! — Dar, îmi zise streinul, când îi desvêlii tot adevărul, când îi înfățișai pe cel mai mare poet al țării, — pe Bolintineanu, ne având cu ce să șî cumpere o țigare, — fapt pe care îl știu de la Christu Ioanin, prietenul și editorul său, — când îi înfățișai pe Anastasiu Panu, unul dintre cei mai mari patrioți și oameni de Stat, — orator, fost ministru ca și Bolintineanu, — vînzându-și fracurile în mijlocul iernii pentru a-și cumpăra lemne, — fapt pe care îl știu de la d. N. Costinescu, prieten și creditor al său, — când îi înfățișai pe sumbrul geniu Nicoleanu, care n'a murit de foame mulțumită înaltei prietenii a lui Urechia, și care cu toate acestea, ne mai putend suferi o viață răstrînsă în raport cu mijloacele prietenului său, cu simțirile, aspirările și cerințele taletului său, să sinucise, — dar, îmi zise atunci streinul cum de nu vă asociați, dacă guvern și public sunt nepăsători? — Cum de nu vă dați mâna o grupă de oameni inteligenți, — bărbați și femei? — Cum de nu vă constituiți într'o societate care, — în toate județele, — prin apeluri la donațiuni, — prin organizări de serate literare sau teatrale, — pri strîngere de obiecte și organizări de tombole, — în fine prin toate mijloacele admise, — să formați un capital de două sau trei sute de mii de franci, — astăzi cu o mie, — mâine cu zece mii, — pene ce la urmă, veți putea să înjghiebați, având un temel material, o adevărată și puternică mișcare intelectuală?

Cum?...

Această întrebare era dreaptă: — Mi-o pusesem și eu adesea ori. — O discutasem și eu adesea ori cu prietenii mei de la „*Literatorul*“, — însă, — niminî nu voia s'o creadă practică.

Constituirea Societății noastre, puțin în urmă, veni și începu să dovedească faptu că și eu și streinul aveam dreptate. Rămâne acuma ca lucrul să meargă pe calea începută

Firește că o asemenea inițiativă este cutezătoare, căci provoacă invidie chiar în inimile unora dintre confrății noștri de pe la diferite ziare.

În adevăr, — de câtă-va vreme, — „*Literatorul*“ pare a fi luat de țintă a celor mai nerușinate atacuri. Însă, — cei carii ne atacă, nu fac de cât a 'și da pe fața și mai mult, — unii, ignoranța, — alții, pasiunea.

Persoana mea mai ales, este ecspusă mai mult, pentru cuvântul, că în poezia Română, — am avut o pretențiune de la care nu mă dau înlături, — și anume: Aceia de a deschide o nouă cale, și de a forma școală.

Iată încă un alt caz care să dovedească aceasta pe lângă cel adus la început:

Intr'unul din *Capitolele mele Filosofice*, publicate în „*Literatorul*“ No. 6, 7 și 8, am spus că viermii nasc din descompunerea cadavrelor. Tot prin broșura redactată de d. Nădejde se tăgăduiește mai întâiu afirmarea ce făceam că dintr'o materie neinsuflită în aparență, pot să nască și ființe vii; la urmă, sunt trimes la școală, se aflu că viermi nasc din ouă de muște!

Multe muște trebuie să zboare prin capetele tinerilor ce cutează să scrie asemenea năzdrăvăni.

De astă-zî înainte dar, viermii vor naște din ouă de muște, și muștele, din ouă de furnică sau de alte insecte, de oare-ce, din ouăle pe care le depun ele, în loc să nască ot muște, nu nasc de cât viermi!

Urmând acestei ecstraordinare teorii, pentru a rămâne în logică, nu se poate conchide de cât, că din ouăle de găină nasc rațe, din cele de rață, berze și din răbdări prăjite, Nădejdi!

Să vede că autorul aceluși articol își ia starea dumnealui ecsecțională, și o aplică la toate vicitățile de pe fața pământului! — Noi, — pentru a'i face pe plac, — admitem că domnia-sa a putut, — printr'o minune a naturii, — să nu iasă tot om din om, — dar, — rezultă oare din faptul că, la intrarea sa în viață urechile, i s'au lungit ceva mai mult ca de obicei, iar șira spinării incovoiându-i-se, a ajuns să dea cu brațelele pământ, — rezultă, oare că trebuie să aplice ecsecția ce s'a îndeplinit prin nașterea sa, la întregul sistem animal!...

Dacă domni de la *Contimporanul* ar fi citit zoologia ce 'mî recomandă cu atâta grațiozitate, ar fi văzut că această cestiune este de un domen cu totul mai înalt de cât acela compatibil cu niște cărți elementare de studiu, — însă, — tot într'o vreme, — s'ar fi interesat poate, să citească cercetările științifice cele mai recente, și ar fi aflat, că asupra modului de naștere al viermilor, egzistă o serie de teorii cu totul controversate, între care, cea mai de admis pare a fi și versiunea adoptată de mine, versiune ce constă din afirmarea că „*viermii de cadavre nasc din forțele himice ale materiei în descompunere aflată în contact cu aerul,*“ iar nici de cum din ouă de muște sau de rață!

În ceia ce privește cea-l-altă afirmare ce se face, sprijinindu-se că nu este adevărat că din cadavru sau din orî-ce altă materie *anorganică*, pot să nască ființe vii sau *organice*, autorul articolului din *Contimporanul* este tot atât de nenonocit!

Dumnealui, pe cât se vede, este lipsit cu totul de cunoștințe căci întraltfel ar fi citit cât de în treacăt teoria, fermentilor, ilustrele descoperiri ale lui *Pasteur*, principiul

pus înainte de *Leibnitz*, sau cel puțin, faptul pozitiv în știință că *fermenții* sunt începutul vieții *organice* născută din materia sau viața *anorganică*, și că, ênsuși descompunerea unei materii animale sau vegetale nu este de cât o *fermentare putridă*.

În această privință, dacă dumnealui uraște atât de mult cărțile științifice în cât cade în *sincope* la vederea lor, putem să'i recomandăm, ca mijloc de a învăța carte cu un mod mai plăcut, operele lui *Figuier* care, de și scrise sub o formă poetică și populară, nu sunt de cât o compilare egzactă a lucrurilor cele mai științifice și a descoperirilor relativ recente! Iată chiar câte-va rânduri din „*Le lendemain de la mort*: (pag 56; rândul 12).

„*Materia corpului omenesc nu se distruge; ea nu face de cât a'și schimba forma și sub această altă formă recompune noi substanțe organice.*“

Acuma, — pentru că tot sunt în ceartă cu unii și cu alții, — voi spune că o furtună colosală este în momentul de a se ridica în potriva mea pentru că am întreprins această analiză asupra lui *Bhrama-Alecsandri*. — Digresiunea ce am făcut în acest capitol, este de sigur mare, dar digresiunile, intră în sistemul meu de a face putincios ca o analiză atât de meticuloasă, să nu devie obositoare. Nu știu de voi ajunge sau nu la acest rezultat, dar sunt convins că fulgerile din furtuna de care am vorbit, — dacă va izbucni, — nu vor fi de cât niște curate fulgere de teatru, cu totul trebuincioase cadrului criticei mele spre a face spectacolul și mai interesant.

Și știți cine vor fi noii *Jupiteri*?... *Convorbirile literare* cu un d. Creangă, popă-despopit, și *Românul*, — cu d. *Damé*, fără indoiala!

Jupiter Creangă, se pregătește să'mi combată analiza spunându-mi că sunt de origină Poloneză;... mai rămâne *Moise-Damé*, care se mă numească ovreiu!

Numele domnului Creangă este cu toate aceste poetic, și auzului meu, îi plac asemenea consonanțe! Dar o creangă nu este un arbor, și când se apucă gârgăunii să zbirnăie prin frunze, creanga devine puțin plăcută.

Plâng pe d. *Alecsandri* de 'și va adăposti talentul la o asemenea umbră, căci, poeziile sale nu vor putea să scape da arșița soarelui.

Și tocmai de lumină, — de soare, — trebuie să se ferească premiul de la *Montpelier*, căci mai tot ce a scris este o picătură de rouă ce se poate lezne evapora.

Numai în acest mod se es'lică rêsunetul ce ele au avut odinioară: Ele au fermecat mulțimea pentru că mulțimea nu analizează nici-o dată. Farmecul ênsé, a fost trecător. — Să pare în adevăr, că o dată cu timpul *Haiduilor* ce s'a dus lăsând abia o urmă, — timp pe lângé care talentul d-lui *Alecsandri* se învêrtește neconținut, — s'a risipit și acel farmec ne mai lăsând în urmă'i de cât s'ermanul volum de doine ale cărui pagine par a fi frunzele uscate ce odinioară împodobeau pădurea.

Vor fi, de sigur, persoane cărora, se le mai placă și astăzi poeziile de acest fel. Ênsé, mă îndoiesc că se vor găsi oameni de gust, care să se mai entuziazmeze, bune-oare de *Cântecul Haiducesc*, ce urmează în volum, după *Strunga* pe care am analizat'o deja:

CÂNTEC HAIDUCESC

„Iarna vine, vara trece,
„Și pădurea s'a rărit!
„Ziua 'i viscol, noaptea 'i rece,
„Greul vieții a sosit!“

„Iarna vine, vara trece“, sau „ziua trece, noaptea vine“, sau iar: „trece noaptea, vine ziua“, sunt niște fraze atât de comune, în cât, ori-cine, ar putea cu inleznire să compună sute de asemenea poezii.

„Și pădurea s'a rărit“

Fără îndoială, — dacă „vine iarna și trece vara!“

„Ziua'i viscol, noaptea'i rece!“

Nimic mai adevărat! — dacă ziua a fost viscol, cu greu s'ar fi putut întâmpla ca noaptea să nu fie rece.

„Greul vieții a sosit!“

Și ideia și versul sunt admirabile.

„Cât mi-a fi iarna de mare

„Ce-o să facem, vai de noi!

„Fără codru, fără soare

„Făr' de bani, făr' de ciocoi.“

Haiducii au deplină dreptate, — dar de ce, — într'un loc: „Fără codru, fără soare“, și într'altul „Făr' de?“

Să putea zice cu inleznire;

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Fără codru, fără soare

„Fără bani fără ciocoi.“

Mai departe. *Haiducul* din cântec, se adresează la un corb:

„Sai pe creanga cea uscată

„Dragă corbi, corbișor,

„Vezi în calea depărtată

„Nu'i zări vr'un călător?“

Dacă *Haiducii* se vor lăsa în nădejdea corbilor, apoi, slab temei!:

Dar: „Dragă corbi, corbișor?“ — Ce însemnează „dragă corbi?“

Ne fiind Moldovean am stat mult pînă să 'i dau de socoteală. *Dragă corbi*, pe cât se pare, este: *dragă corbe*, iar *dragă corbe*, nu este altceva de cât *dragă corbule!*

Un fel de nou sistem de a se îmbunătăți limba unei țări!

Astfel, — după d. Alecsandri, — s'ar putea zice: *dragă cale* și *dragă boue*, în loc de *dragă calule* și *dragă boule!*

„Călător cu punga plină

„Și cu șal la cap legat,

„Să'mi mai cerc astă rugină

„Și să'mi fac bani de iernat.

„Daleu! *codre*, frățioare,

„Ce'ti făcuși frunzișul des

„Unde 'n pândă, la răcoare,

„Stam *sunând* din frunzi ades?“

Codre este ca și *corbe*;—*codre*, este dar, în loc de *codrule*!
Sunând din frunze, este pus iar, în loc de *cântând* din frunze.

„Trece vara, iarna vine,
 „Și tu, *codre*, te-ai uscat.
 „Trece vara, și ca tine
 „Florile mi-am scuturat!

Etcaetera, etcaetera!

După acest cântec, urmează „*Făt logofăt*”, poezie fără nici-o însemnătate. (pag. 65).
 Aceea ce răsare din ea nu este de cât o simplă beție de cuvinte;

Luceafăr *din* stele
 Cu dulci *porumbele*
 Pe față de crin.

(Pag. 65. vers 10)

Mai întâiu:—*din stele*, nu este bine zis: Luceafărul nu este *din stele* ci *dintre stele*.
 Al *duoilea*:—Ce-au a face,—ce sunt,—ce însemnează, acele *dulci porumbele pe față de crin*?

Păsărea de munte
 Cu *salbă* pe frunte,
 Cu *salbă* de flori

BCU Cluj / Centre University Library Cluj (Pag. 66. vers 1)

Pentru d. Alecsandri, femeia nu este nici-o dată *femeie*: Ea este aci o *căprioară*, aci o *gazelă*, aci alt *animal*, și la urma urmei ajunge să facă dintrênsa o *păsărea de munte căreia îi pune pe frunte o salbă de flori*[—

Indată după această poezie, găsim *Hora*. Multe părți sunt frumoase!

„Iată! Hora se pornește
 „Subt stejar, la rădăcină.
 „Iată! Hora se 'nvirtește...
 „Vină, puică, vină!”

„Mi-am pus flori la pălărie,
 „Mi-am pus flori, mi-am pus mărgele,
 „Să se uite cu mândrie
Puicută la ele!

„Astăzi horele sunt pline!
 „Crape-mi sura opincută
 „Și se mor în joc cu tine
 „Mario, Măriută!”

Hora, de și plină de intonări schimbate; (Egzemplu: „*Puicută la ele!*” (pag. 69, vers 2)
 de și conținând și diftongări (Egzemplu: *Măriută* în loc de *Mări-ută*, pag. 70, vers 4); de

și având multe versuri ce nu sunt de cât curate umpluturi reclamate de rimă (Egzemplu : „Astăzi horele sunt pline“ (pag 70, vers 1), este o poezie cu parfum suav.

„Crape-mi sura opineuță
 „Și să mor în joc cu tine
 „Mario, Măriuță“

este un tablou : Pare că și vezi pe îndrăgostitul țeran jucând, sărind în dreapta, sărind în stânga, — și bătând pământul cu piciorul ca un nebun, căci omul amoretat, de când lumea, nu este altceva!

Vom trece peste *Zburătorul* ce urmează la pagina 71, Această poezie face parte din *umplutura* volumului, și ar fi să ne pierdem timpul, analizând'o. În treacăt însă, vom spune că în ea dăm peste un Moldovenism : *Mărgică* din *mărgea* ! (Pag. 72, strofa 3, vers 3)

Sosim la *Tătarul*, — un cap de operă în toată puterea cuvântului. Păcat numai că nu este ieșit din condeiul d-lui Alecsandri : Energia versurilor, ar fi fost singură de ajuns ca să ne dovedească aceasta dacă nu ne-ar spune-o însuși poetul înscriind sub titlul poeziei că este : *Cântec vechiu*.

O reproducem, de oare-ce știm, că pentru oricine, este o adevărată plăcere, a citi și iar a citi, tot ce a ieșit din inima poporului :

TATARUL

Cântec vechiu

Măi Tătare, ține ți calul,
 Măi Tătare, strânge ți frâul,
 Măi Tătare, lasă malul,
 Nu cerca a trece riul,
 Că pe crucea sfintei lege,
 De voi duoi, peste hotare
 Nimic, zău, nu s'a alege,
 Măi Tătare, măi Tătare!

Măi Tătare, dă-ne pace,
 Măi Tătare, stăi, nu trece,
 Măi Tătare, nu mă face,
 Să ți sfărîm capul în zece!
 Că de sus, de pe movilă,
 De-oîu zvirli ghioaga cea mare,
 Zău, ți-oîu plânge chiar de milă,
 Măi Tătare, măi Tătare!

Măi Tătare-unde ți-e pala?
 Măi Tătare-unde ți-e calul?
 Măi Tătare-unde ți-e fala?...
 Nu spusei să nu treci malul?
 Nu știa tu, măi vecine,
 Ce ți Românu în turbare?
 Corbi mușcă-acum din tine,
 Măi Tătare, măi Tătare!

Revenim acum, cu oare-care regret, la poeziile d-lui Alexandri.

Cinel-Cinel, (pag. 77). *Mândruliță de la Munte*, pag. 79) *Dorul Românei*, pag. 83) *Cântec Ostășesc*, (pag. 84) *Dorul*, (pag. 86) *Doîna iubirii* (pag. 88), sunt toate poeziile pe care de sigur le ați citit în colecția *Dorului* unde le și este locul.

Limbagiul, sau moneda poetică din aceste bucăți este cu desăvârșire vulgar.

„Să culegem împreună,
„Tu, fragi roși de prin pășună,
„Eu, crini albi pe sînul tău.
(vezi *Mândrulița de la munte*; pag. 79; vers 1)

În *Cântec Ostășesc*, refrenul este cel următor: (vezi pag. 83)

„Sai, voînice, și nechiază
„Ager, falnic ca un zmeu,
„Căci am inimă vitează
„Și credință 'n Dumnezeu!

Cât de departe suntem de *Măi Tătare!*—O ecsepție de la limbagiul comun, face în poezia *Dorul*, (pag. 85) următoarea strofă:

„Ah! Mi-e dor, mi-e dor de tine,
„Ângeraș cu dulci lumine!
„Ah! Mi-e dor și plâng cu jale
„Tot privind în a ta cale!“

În poezia *Doîna Iubirii* (pag. 87), ca limbagiul comun și ca sêracie de idei, notăm între altele, aceste două versuri:

„Trece vara cea 'nflorită,
„Trece vara cea *iubită*“

Versul al doilea nu sê deosibește de cel d'ânteiu de cât printr'un singur cuvânt: *iubită*.

„Trece vara cea 'nflorită,
„Trece vara cea... *iubită*“

Nu este greu de a întocmi în modul acesta volume întregi:

„Vine iarna înghețată,
„Vine iarna... *blestemată!*“

Găsim însă, în aceeași poezie o ecsepție de la limbagiul comun, și o ecsepție strălucită:

„Să mă lași a sêruta
„Două flori pe fața ta:
„Una 'n câmpul raiului
„Alta 'n cuibul graiului!

Cu această poezie se închieie în volumul *Doinelor* tot ce este al d-lui Alecsandri, căci după dânsa, nu mai urmează de cât *Marioara-Florioara*, un fel de hoție sevirișită de poet în paguba poporului.

Marioara-Florioară, sub titlul căreia d. Alecsandri nu pune de cât „*legendă*“, după părerea mea, nu-și avea locul, ca și *Tătarul*, între operele sale proprii. Ea trebuia publicată în volumul de „*Poezii populare*“. Dar d. Alecsandri a voit să ne lase ne-domiriți că doar de-om crede că este ieșită din condeiul său.

Al. A. Macedonski.

(va urma)

NOAPTEA DE 14 NOEMBRE (1)

— DOMNIȘOAREI MIMI —

Dulce Noapte! Dulce Noapte! te-ai săpat în a mea minte
 Și de tine 'n tot d'auna imi voiți readuce-aminte...
 De acele ore tainici ce zburară ca un vis
 Și de-acele ore 'n care lângă dânsa în uimire
 Ascultam blândeșoape de amor și fericire,
 Șoapte scunpe ca un cântec ce răsună 'n paradis.
 O! și astăzi parcă tremur de o dulce 'nfiore
 Cugetând că pe-a mea față parfumată'i respirare
 A trecut ca mângâierea unui vânt legănător,
 Și când buza mea 'nsetată, într'o lungă sărutare
 S'a topit pe-ale ei buze rumene de infocare,
 Tremurânde de plăcere și 'ncălzite de amor!

Din acele ore sfinte ce-mi rămâne 'n suvenire?
 O adâncă întristare ce muncește-a mea gândire!...
 Dar în deget mai am încă drăgălașul ei inel:
 Numai el va fi pe lume mângâierea și speranța,
 Numai el mă 'ncredințează de iubirea și constanța
 Ce mi-a dat pentru vecie sigilându-le prin el.

Al. H. Zugrăvescu.

Râmnicu Vâlcea 1882, 15 Noembrie.

1) Ori unde vedem talent îl semnalăm. D. S-locotenent Zugrăvescu, este o adevărată speranță și nu ne îndoim că într'o zi apropiată va ține tot ce făgăduiește.

Nota „Red“.

L A . . .

Arta 'n lume predomină
 Și necazuri și dureri,
 C'o puternică lumină,
 Cu sublime mângâieri.

Către ea mergi înainte,
 Mergi mereu fără 'nceta;
 Te conduce-un dor ferbinte
 Și veghiază-asupra ta.

Maurice Cohen.

L A OGLINDA EI

(SONET)

D'atâtea ori ea te-a privit
 Și veselă și 'n jale
 Și sufletul 'și-a desvelit
 În unda 'ți de cristale.

Și multe zîmbete-ai primit
 Din zîmbetele sale
 Și lacrimile 'i le-a unit
 Cu lacrimile tale.

Ah! smulge-i zîmbetul cerese
 Și 'n cadru mi 'l păstrează
 Căci nu mă satur să 'l privesc

Iar mie 'mi încadrează:
 Durerea ce în pept nutrește,
 Și-arată 'i-o.... s'o vază!...

D. Constantinescu.—Teleor.

CÂND ERAM MIC

Când eram mic credeam că sunt
 Născut în astă lume,
 Să trec ferice și să cânt
 Prin valul ei de spume!

În visul meu cel aurit
 Vedeam frumoase stele
 Ș'un câmp de roze înflorit
 Pe calea vieții mele!

Astfel eram când am intrat
 În lumea 'nșelătoare
 Cu sufletul senin, curat,
 Ca focul sfânt din soare!

De-atuncea vai! s'au strecurat
 Toți anii de plăcere
 Și sufletu-mi s'a săturat
 De chinuri și durere!

În loc de roze și de crini,
 De mîndre floricele,
 M'am săngerat mai mult de spini
 În calea vîeteii mele!

Și 'n loc să cânt, am suspinat
 În trecerea-mi prin lume
 Iar barca mea, s'a sfărâmat
 În valul ei de spume.

DUREREA

Dulce țară ce iubesc,
Unde mirții infloresc,
Eu văzându-te am vrut,
Ca să 'mi uit de-al meu trecut;
Dar sub cerul tău frumos,
Intr'al florilor miros,
Vrând să uit durerea mea,
N'a vrut să mă uite ea!

Antonia-Elvira.

ELEGIE

Dacă viața ce se duce pentru mic și pentru mare
Merită ca să deștepte un regret atunci când mori,
E că largul cer albastru din vedere ne dispare
Și rămâne 'n urma noastră plin de ochi strălucitori!

E că soarele de aur n'o să 'l mai vedem vre-o dată
Ridicându-se cu fală de subt culmea vr'unui deal,
Urmărind și dânsul poate pe o cale însemnată
Printre lumile de astre vre un astru ideal!

E că florile, verdeața, aerul, natura toată,
Armonia vr'unui sunet, adierea vr'unui vânt,
Tot ce mișcă, — tot ce 'ncântă, — pentru veci n'o să mai poată
Ca să 'nveselească umbra negurosului mormânt!

Pentru alții-o să răsune buciumul pe virf de stâncă,
Pentru alții o s'apară luna 'n fruntea unui nor,
Pentru alții o să cadă riu 'n fund de vale-adâncă,
Năbușind subt a lui voce dragostea vr'unui păstor!

Pentru alții o să fie soarele ș'a lui blândețe,
Peste alții o să ningă florile de prin salcâmi,
Pentru alții o să aibă chipurile frumusețe,
Și a morții 'nlănțuire n'ai să poți ca s'o sfărâmi!

Al. A. Macedonski.

FRICA MORȚEI

In fericire, in durere,
De câte ori n'am vrut să mor!
De câte ori, ca mângâiere
Chiamat'am moartea 'n ajutor!

Și moartea n'a venit la mine,
Și astăzi încă mai trăiesc,
Că m'am deprins cu rău, cu bine,
Cu tot ce este omenesc!

Dar când se 'ntemplă câte-o dată
Să ved un mort in calea mea,
Incepe inima să 'mî bată, —
Să mor, atuncea n'aș mai vrea!

București, 1882, Decembre 19.

Când iese luna 'argintie,
M'apucă rece un fior,
Mă tem c'adorm pentru vecie...
E prea curënd... Nu voiū să mor!

Apoi prin visurile mele
Zăresc mormântul meu deșchis;—
Și mă deștept in chinuri grele...
Ah! Dacă-ar fi numai in vis!

Dar simt in inimă o ghiață,
Și ghiața suie către cap,—
Și lacrimi reci imi curg pe față;—
De ce mă tem, nu pot să scap!

Carol Scrob.

LA BAL

— DOMNIȘOAREI MIMI —

Când in sala cea lucsoasă balu 'ncepe să se întindă
Ș'apar Doamnele 'nbrăcate in matase și in flori,
Atunci pare că te afli subt a cerului oglindă,
Unde oichii de femeie sunt luceaferi arzători.

Dar pe mine nu mă 'ncântă nici luceaferi, nici zimbire,
Pentru mine e 'ntunerec când lipsești din jurul meu...
Tu ești scumpa mea Regină, tu ești dulcea mea iubire,
Vreaū să te privesc intr'una, vreaū să te iubesc mereu.

R. Vâlcea 1882 Noembrie 23

Al. H. Zugrăvescu

D-ȘOAREI N.

Saū aproape, saū departe
Ca un fulger luminezî,
Eū te vĕd, — dar nu am parte
Disperarea mea s'o crezî.

Ești un ânger, ești un gîde
Aī un suflet bun și rău...
Soarta este care 'și ride
De destinul meu ș'al tĕu!

Esti aceea ce se vede,
Un chip gingaș de iubit,
Dar nebun cine va crede
Idealul său găsit.

1882, Decembre 11.

Th. C. Penciulescu.

TE 'NȚELEG O ! ȚEPEȘ...

Te 'nțeleg O ! Țepeș-Vodă,
Țepeș-Vodă mare Domn
Ș'aș voi să te vęd astă-zî
Deșteptându-te din somn !

Simt în mine câte-o dată
O mânie ca ș'a ta,
Și de-ar fi ca să'ți iaū locul
Țepeș, eū te-aș imita !

Visurile tale sumbre
Pentru mine nu sunt noi...

Țepeș, Țepeș, lasă'ți groapa
Să mai vii și printre noi !

Al. A. Macedonski

JE T'AI VUE...

Traduction de la poésie Roumaine de Mr. Al. A. Macedonski: „Te-am vëzut.

Je t'ai vue et très bien vue
Et mes yeux t'ont reconnue,
Toi de mon bonheur passé
Souvenir non éffacé !

Lui te débitait sa prose,
Son amour à l'eau de rose,
Mais lui, ce n'était pas moi, —
C'était toi sans être toi !

Hélène Falcoyano

A D I O

Fragment după Lord Byron, din Child-Horald

Adio țara mea natală,
De țărmul tău m'am depărtat,
Și cântă paserea fatală
Și valul geme ne'ncetat.
Corabia, fugind egzală
Suspine triste și profunde
Iar soarele dispăre 'n unde :
Adio țara mea natală !

O altă zi și alt declin
Vederile o să'mi izbească
Și cerul mâine-o să'mi zîmbească,
Dar nu și scumpul meu cămin !
Deșert, castelul meu cel falnic
E mut de ori-ce cântec drag !
Pe ziduri crește mușchiul jalnic
Și urlă câinii mei în prag !

Apropie-te, scutiere,
Și spune-mi tainica'ți durere...
De valuri oare te 'ngrozești?...
Corabia este ușoară
Ca paserea ce 'n aier zboară!..
De ce în lacrimi te topești?...
Apropie-te scutiere
Și spune-mi tainica'ți durere!

— De valuri nu mă îngrozesc,
Dar am lăsat acas' stăpâne,
Părinții care mă jelesc
Tirindu-și zilele bătrâne !

Străin în lume este greu...
Mă simt măhnit și amărit...
Stăpâne, nu mai am de cât
Pe dumneata și Dumnezeu !

«Când am plecat, bunul meu tată
Plângând m'a bine-cuvântat,
Iar maica mea, nemângaiată,
Cu dor adânc m'a sêrutat !»
— Destule lacrimi, scutiere,...
Durerea, vîd că'ți șade bine,
Dar cât n'aș da pe-a ta durere
Să pot să plâng și eu ca tine !

Dă-mi mâna 'ncoace, scutiere,
Voiesc ca mâna să mi-o strângi
Spunîndu-mi pentru ce mai plângi...
Plângi tu de teamă sau durere ?
— „Cum are teamă ca să mi fie
Atunci când sunt cu dumneata ?...
Eu am o tîneră soție
Și ea mi-a zis : Nu mă uita !

«Pe când plutesc pe-această undă,
Iubiți copii ! la sîn vă ține !
Ea însă, ce-o să vă răspundă
Când voi veți întreba de mine ?“...
— Destule lacrimi și 'ntristare :
De dorul tău compătinesc...
Dar eu trăesc în nepăsare
Și 'n urma mea voios privesc !

Amantă sau soție, — toate
Femeile se potrivesc
Și dacă inimă aș poate
Destul de bine-o tănuiesc !

Purtând în pieptul meu o stâncă
 Eu n'o mai am spre-a se mai frânge,
 Dar n'am durere mai adâncă
 De cât de-a nu avea ce plânge!

Al. A. Macedonski.

ECSTRASE DIN ZIARE

Citim în curierul Bucureștilor din *Binele Public* de la 26 Noembrie 1882:
 Privesc florile de pe geam, pe care o mână ascunsă le-a brodat și par'că 'mî vor-
 besc în limbajul florilor despre iarnă.

Iată un buchet de pietre tot ca buchetul de flori adevărate.

Florile adevărate se usucă, florile de ghiță se topesc.

Par'că tot aceeași mână le-a adunat, le-a legat în panglicuțe și mi le-a pus înaintea ochilor.

Aceste flori îmi amintesc de buchetul poetului Macedonski, buchet ce miroase ca cele
 mai suave flori și care nu se va usca nici o dată.

Căci trimițându'l acelei Marie, poate 'l-a compus din flori neperitoare, luate din gră-
 dina inimei sale, și 'l-a însoțit de sărutări și de lacrimi.

Iată acest buchet:

Era un cer umplut de soare
 Când ți-am adus într'un buchet
 Iubirea mea mistuitoare
 Și-al inimei adânc secret:
 Buchietu-a fost a mea junie,
 Și dacă astăzi s'a uscat,
 Tu poate nu 'l-ai sărutat
 Maria mea Marie!
 De veci ne-a despărțit destinul...
 O știi și tu, o știu și eu,
 Dar când iubirea e ca vinul
 Să te desbeți e greu, — e greu!
 În orele de reverie,
 De mai ții minte-acei buchet,
 Gândește-te și la poet,
 Maria mea, Marie!

Cerem ertare d-lui Macedonski, că 'ia-m furat acest buchet, ascuns de d-sa, așa de
 bine, prin cartoanele redacției „*Literatorului*“.

Cerem ertare, căci cine știe dacă buchetul tei, poate nu va fi mirosit de nasurile cri-
 ticilor și bârfitorilor și mânjit de mâinile lor.

Vorbirăm de „*Literatorul*“ și ar fi păcat să trecem așa repede fără a spune că această
 revistă, atât de drăgălașă, care e mai mult un coș plin cu flori, se află pe toate mesele de
 prin saloanele elegante și de prin bordece.

Citită și recită, de mulțimea iubitoare de literatură, sfâșiată adesea, ea și continuă calea sa frumoasă de a propaga gustul frumosului în toate stratele societății noastre. Și a trebuit o luptă mare, pentru ca la noi în țară o revistă și mai ales o revistă literară să ajungă până la anul al IV-lea al existenței sale.

Și meritul e cu atât mai mare când ne gândim, câte june talente s'aun dezvoltat la lumina acestei lămpii, câte crisalide au devenit fluturi mari și frumoși, cu aripi poleite.

Revistele literare la noi, au avut mai toate o viață atât de efemeră, în cât au murit unele înainte de a se naște, altele dupe un an, altele dupe doi.

Convorbirile literare, singura revistă care trăește mai mult timp, nu îndeplinește toate condițiunile cerute unei reviste, din cauză că acei câți-va oameni cari s'aun grupat formând o societate, s'aun grupat numai pentru ei singuri.

Nu au deschis o tribună liberă în care să și arate fiă-care opiniunile și să scrie fiă-care dupe școala care-i convine.

Ei au creat o revistă și pentru a avea fericire se publici ceva, trebuie să te lepezi de toate ideile tale și să le îmbrățișezi pe ale lor.

Un fel de monopol ne înțeles!...

Dem. Constantinescu-Teleor.

În *Binele Public* din 10 Decembre 1882 citim următoarele asupra poeziilor complete ale lui Carol Scrob.

Suntem spre sfârșitul anului 1882, care se duce și el cu păcatele lui, unde s'aun dus toți frații lui mai mari, în necunoscut.

În ultimele luni ale fiă-cărui an, care și iea ziua bună, de ordinar cade ploaia mare de opere, adecă de cărți scrise cu ori ce preț: calendare, unele vechi cărora li s'a primit numai scoarțele și calendarul lunelor; altele, pline cu producțiuni bolnave, slăbănoage: altele imitațiunii neizbutite și pline de traducțiuni fără gust de prin ziarele și calendarele franceze și de prin nesărăturile nemțești.

În de obște, literatura noastră calendaristică este slabă. Până și glumele, până și satira cari își găsesc izvorul lor de scurgere în public, sunt în mare parte nesărate ca și cum, și batjocura ar fi un ce egzotic la noi, ca și cum, n'am fi născuți cu aplicare la ris și la înfierare a tot ce e vițios și străin.

În această ploaie însă, de cărți scrise pentru anul nou, cel mai frumos, cel mai prețios prezent ce literatura acestui an face urmașului său, este, fără îndoială, volumul de poezii complete ale d-lui Carol Scrob, editate de librăria Haimann.

Carol Scrob... Iată un nume ce va trăi, de și omul poartă la briu semnul morții, sabia.

E un vizionar acest d. Carol Scrob! Un om pe care nu toată lumea 'l înțelege.

Ziua și noaptea tresare la un nume. Continuu e tērit de o închipuire. În mijlocul cântecului se oprește ca să asculte de nu cumva îl îngână o făptură, care stă în mintea lui — un substantiv abstract!

O vede, îi vorbește din ochi, din buze; sunt alături amândoi. Ea și încovoiaie albe

iei brațe, albe și reci ca zăpada, pe dupe gâtul lui, pe dupe grumajii, pe care stă ținut un cap care visează și traduce iubirea tuturilor în iubirea lui și iubirea lui în poezia.

Scrob n'aude sdrângăitul săbiei care se tărăște, uitată, după dânsul; nu vede că-i îmbrăcat în mondir și că în cap poartă chipiul, că are pe umeri epoete... la cazarmă saă acasă, de se oglindește în cristal saă în apă, e urmărit necontentit d'aceiași intrupare a unei iubiri într'un chip de inger cu inimă de femeie.

Planăm mai sus de lume și, de umblăm prin tină
Cu sufletele suntem în raze și lumină. (1)

Poetul a zis'o Poetul a simțit'o. De vreî s'el înțelegei trebuie să te ridici cu sufletul în regiunea de raze și de lumină în care trăiește dânsul. S'el judeci ca un poet.

In d. Scrob—in om—e un fond neprețuit de simțire și a fost și o durere ascuțită care a încrețit când-va undele unei iubiri timpurii și care a ramas și se menține în stare de dor.

Volumul său—nu mai puțin de 216 cântece—pare a fi închinat *uneia*, numai.

Dupe naivitatea dulce cu care țî-o spune, ai crede că, când-va, aă trăit în lume numai *el* și *ea*.

Și totuși, d. Scrob, a trăit cu noi cu toți, și cunoscuți și necunoscuți; a iubit cu noi, a nșelat și a fost înșelat, a ris și a plâns în cor cu toată pleiada de *nimicuri trecătoare*, de care își ride timpul și pe cari, el, poetul, mai luminat cu mintea și cu inima mai încăpătoare, i-a plâns într'un vers, i-a cântat într'o strofă.

S'a mișcat, s'a plimbat, s'a impresionat în mijlocul aceluiași ocean de gurî ce rid, de ochi ce ard, de capete ce ameteșc, vâpsite cu grund, spoite cu pudră.

A strâns aceiași mână, a sêrutat aceleași degete de mânășă, s'a aprins, s'a nebulnit dupe același automat strâns în corset, îmbrăcat dupe ultimele modele.

A zis «*te iubesc*» aceluiași nimic, care nimic n'avea între a treia și-a cincea coastă, din stânga.

Apoi s'a liniștit. S'a strâns după drumurile iubirii fără noroc. S'a închis în casă și, la gura sobei, sdrobind cu fierul tăciunele care nu se mai stinge, ca și iubirea din inima lui, saă descriind arabescuri pe cenușă, i-aă picat lacrimi din ochi și mărgăritare de satiră din condei!

E o satiră lungă și neobositoare poezia d-lui Scrob. Veninul ce a cules ani întregi dupe buzele unei amante seă din gura lumii, l'a îndoit cu lacrimi și l'a dat publicului se'l bea.

Și publicul 'l bea și 'l va bea cu nesațiu, fiind-că paharul în care i 'l dă e de o ornamentațiune ce încântă, și mirosul lichidului e de flori.

1) La aceste versuri din eroare Don-Anton n'a menționat numele D-lui Macedonski care este autorul lor; noi însă îi mulțumim că s'a gândit să le citeze cu cuvinte atât de elogiase.

Te-am chemat dar 'l-a mea voce
 Ai fost surdă—n'ai venit!
 Și de-atunci, de dor, de lacrimi,
 Am îmbetrănit!

Ađi mă chemi să viú la tine
 Dar îți jur că nu mai pot;
 Nu mă lasă bătrânețea,
 Sunt bătrân... de tot!

... *De tot!* ... Cine-i mai de plâns? *El*, că a iubit-o; seú *ea*, că 'l chiamă tocmai acum?

De cine să te întristezi mai mult: de *el* că 'și spune singur păsul seú, de *ea* că după ce a strepădat o lume, trece cu rontul și pe la *el*?!
 Prea târziu!

E bătrân de tot... Și nu o poate servi nici cu ce-i mai rămâne unui om, în lipsă de iubire.

Și ast-fel, amice Constantinescule, iubitul teú d. Scrob nu póte fi destul de zugrăvit dacă i se dă numele comun de „*poetul durerii și al inimei*“ — Toți poeții sunt ai inimei și ai durerii.

Durerea și inima sunt cauza și isvorul poeziei.

Mă mir cum au uitat bătrănií aceasta.

În d. Scrob e ceva mai mult de cât durere și inimă. E o picătură de geniú, sub chipiú, dar nu pentru chipiú.

Poezia lui are un colorit dulce și expresiv.

Sub condeii lui durerea se îngână molatic cu batjocura ușoară, cu surisul mușcător ce flutură nebunatic la colțul gurei unei femei rafinate sau unui copil sglobiú.

D-nul Scrob este satira iubirii, satiră dulce, ademenitoare, cu care 'ți petreci nopți întregi ca să 'ți rizi de nevoile sufletesci și trupesti; cu care se infierezi, ușor, ușor, în cât se n'o revolti, pe femeia care nu te-a înțeles și să 'ți adu i aminte de versetul:

Si jeunesse savait... Si vieillesse pouvait.

Am căutat să esplic pe d. Scrob, nu să 'l judec. Cu poeziile de pên'acum, poetul a arătat numai de câtă putere poetică e înzestrat de natură.

Așteptăm să 'l vedem încercându-se la scrieri mai lungi, se lase acele drăgăstoase versuri de câte câte-va rânduri și să ne fermece cu bucăți mai lungi, fie și cu proză, căci proză n'are de loc d-l Scrob. Paginile de la sfârșitul volumului nu sunt proză, sunt versuri—nici șchioape, nici perfecte—versuri fără rimă și fără număr.

D-nu Haimann are recunoștința și-a d-lui Scrob și-a noastră, — adică a publicului cititor— că a strâns într'un volum frumos imprimat, toate *lacrimile*, cum le numește autorul, ce-i au curs pên'acum și le a rânduit pe hârtie prin mijlocirea vêrfului condeii.

N'o să faci avere cu aceste lacrimi

Asta o știú bine, sunt încredințat

Dar o să 'ți rămâie alt câștig mai sigur:

E recunoștința că le ai adunat.

Zice autorul către editor, într'un minut de aducere aminte că literatura are curs scăzut în piață la noi. În alte țări publicul plătește datoriile scriitorului către editor.

La noi, poetul se plătește singur în versuri, cu recunoștința.

La începutul volumului, autorului 'i a plăcut să pună o scrisoare-respondere a d-lui V. Alecsandri, după care urmează apoi o prefață de d. G. Sion.

Gustul filonichiă n'are, zice o vorbă veche !

Această procedură o cred greșită. Bătrânii sînt din alte timpuri, tinerii sînt din altele. E o deosebire mare de la unii la alții și ca oameni și ca scriitori.

Tinerii înțeleg pe premergătorii lor; bătrânii însă d'abia 'și pot da seama de mișcarea care se efectuează sub ochii lor și dacă nu i se pot împotrivi, stau nepăsători, în nepuință de a o ajuta și protege și când vor să se achite, delicat, de vr'o obligațiune scrisorilor ca cea publicată în capul volumului d-lui Scrob.

Părerea mea e că tinerii să respecte pe bătrânii, dar când e vorba de luptă să nu le ceară ajutor. Cu aceasta mai mult îi satirizează, și ei, atunci, sînt în dreptul lor, să răspundă cu câte o prefață ca cea semnată de d. Sion.

Dacă autorul ar fi vrut cu orî ce preț să aibă o prefață, împrumuta mai bine *palavrele* apărute în foiletonul „României Libere“ de acum câte-va luni asupra poeziei domniei-sale și semnate de un prieten al său de luptă d. Duiliu Zamfirescu.

Don Anton.

Citim în „Foaia României“ din București următoarea poezie publicată și în *Aurora* din Târgoviște.

POETULUI AL. A. MACEDONSKI

Ai văzut această lume, astă tragi-comedie,
Unde totul se agită cu un zgomot infernal,
Unde's plânsete și risuri... și c'o nouă melodie
Ne-ai cântat pe a ta liră tot ce este mai real.

Ne-ai cântat realitatea cu accente plângătoare
Și din ochi tu ne-ai zmulș lacrimi, ascultând cântarea ta,
Pentru cel ce n'are pâine și cerșește în plânsoare
Pe la ușile străine să'și aline foamea sa.

Pentru cel ce fără vină a sa viață 'și-o sfirșește
În egziluri... — O poete, ai scos plâns Dumnezeiesc,
Și-ai cântat s'alini un suflet, unde chinul locuiește
Unde suferinți se'ncuibă și durerile trăesc !

Ai lovit în tiranie, ai luptat cu nedreptatea,
 Pe-asupriți chiemi împrejuru'ți, chiemi pe drepti a te-asculta
 Și din coardele'ți într'una să eczală libertatea
 Și iubirea ți-este scopul, pacea este ținta ta!

Aureliu.

București 1882.

POESII COMPLECLE DE CAROL SCROB

Soldat și poet!.. Ênsé soldatul Scrob își aduce aminte că cuceririle literare ale Romei au supraviețuit imperiului.

Timpul a distrus multe din monumentele ce mărturiseau victoriile militare; victoriile inteligenței trăesc și vor trăi etern în omenire.

Unde sunt imperiile fondate de cuceritori, începând de la Alecsandru până la Napoleon?

Eliada trăește, *Eneida*, *Erusalimul liberat*, *Paradisul pierdut*, tragediile lui *Euripide*, *Corneille*, *Racine*, *Schakespeare*, *Schiler*, toate acestea trăiesc și intacte.

Cuceritorii cari au străbătut secolii au fost meteori teribili, ce au încălzit momentan pământul fără a 'l face să fecondeze; poeții, filosofii, artiștii, prin creațiunile lor geniale au transmis generațiunilor și secolilor ce au succedat lumina și progresul. Laurii acestora, câștigați prin luptele nobile ale inteligenței, au facut să curgă lacrimi de înduioșare. Laurii cuceritorilor, au făcut să curgă lacrimi de sânge.

Dacă soldatul Scrob mai nainte de a fi făcut versurile sale, ar fi citit pe poetul Scrob, nu s'ar mai fi făcut soldat și negreșit ar fi produs versuri și mai variate.

Poeții sunt compatrioții aurorei. În regiunile prin cari sunt purtați de imaginațiune, praful de pușcă nu ajunge, glonțul nu străbate văzduhul; poetul planează prea sus, el este invizibil profanilor și militarilor, ce port pe umăr instrumentele de distrugere.

Poezia înalță sufletul mai pre sus de vanitatea cuceririlor omenești. Da! poezia este cea mai sublimă și armonioasă expresiune a cugetării omenești! Poezia este acel izvor misterios ce încântă urechia și transmite inimii avinturile imaginațiunii. Poezia este cultura nobilă a inteligențelor înalte.

Innalțarea treptată a spiritului uman, a inspirat pretutindenți opere poetice, ale căror frumuseți neperitoare, răspindesc o strălucire fericită asupra țărilor sau locurilor ce le-au văzut născând, și astfel, lucrările poezilor, formează inelele acestei mari înfrățiri literare ce va aduce într-o zi negreșit pe oameni la o unire frățească.

Ah! câte suveniruri scumpe, câte tradițiuni, câte depozite sacre ale credințelor străbune, câte tezaure ale culturii, nu au fost transmise omenirii de către poeți prin limbagiul lor armonios și sublim.

Toate popoarele au numit poezia, limba Zeilor; dogmele religioase chiar, prin psalmii poetului-rege David, au fost transmise generațiunilor și secolilor ce s'au succedat.

Acordurile primitive ale ideilor traduse prin intonare, numai muzica și poezia a știut să și le concorde cu avinturile inimii și să le multiplice perfecționându-le prin gust și inspirațiune.

Scrob este un poet, un neofit înamorat de comorile spiritului; imaginațiunea sa tinde către a crea, dar lira muzei sale e hrănită numai din inspirațiunii erotice; Scrob înși pare o divinitate din nou intrată în olimpul cugetării, un locuitor nou al lumii intelectuale și curând va fi unul dintre reprezentanții grei de înălțat al adevăratului talent.

Imaginile sale sunt simple, delicate, rima de și nu este prea bogată, însă e sonoră și egzactă, formele nu tot d'auna curate, dar simplitatea lor, este nobilă, dulce și suavă. Pitorescul nu constă în termenii de care se servă, ci în acea suavitate ce atinge gravând accentele inimii sale poetice, în inima cititorului.

Dintre multe altele ale lui Scrob, iată una ce este un diamant rar :

Aș voi din piept s'emi scot
 Inima cu dor cu tot
 Și s'o pun în pieptul tău
 Ca să simți precum simt eu.

Ș'aș voi să rămân mut,
 Vocea mea s'ți împrumut,
 Ca s'emi spuși și tu cu ea
 Ceia ce s'ascult ași vrea.

Și atunci, nesimțitor,
 Să resping al tău amor,
 Și să fac precum faci tu:
 Tu să plângi, eu să zic: *Nu!*

Daca stilul este omul; inima este tronul inteligenței. Scrob în fle-care din versurile sale, ne arată inimă poetică, talent adevărat, natural, grațios.

Uni-sonul însă, modulat cu orî câtă grațiozitate, nu poate cu toate aceste, să formeze armonia. O singură picătură de rouă pe o singură și aceeași nuanță de floare ne farmecă și ne captivează. Scrob, grațios, simplu și dulce în poeziile sale, nu este numai o speranță viitoare ci o afirmare a unei reușite sigure.

Versurile sale sunt suspinurile sufletului său, sunt florii—nu multicolore—dar cari promit fructe suave și delicate a căror recoltă este apropiată. Poezia a luat spontană naștere în inima lui Scrob.

A face versuri corecte și numai dupe cum a învățat cine-va este puțin, spiritele inferioare și indoctrinate cari nu cugetă, numai acelea fac versuri frumoase și îngrijite, dar ei nu zic de cât aceia ce au zis și alții său aceia ce au învățat. O inspirațiune adevărat poetică chiar dacă nu este frumoasă și după regulă, strălucește însă, prin simplitate și adevărate accente ale inimii poetului. Sunt versuri în Scrob, cari curg ca o apă lină, căreia îi trebuie prea puțin pentru a se apropia de perfecțiunea cristalului.

Eă il voiă numi privighetoarea dumbrăvilor iubirei adănci.

Lucrează, lucrează încă, lucrează mult, acesta este consiliul meu de admirator al talentului tău și îți urez un viitor țesut cu perle și impletit cu roze.

Maî iață una dintre aceste admirabile ghirlante:

Pe geamul meu cel aburit
Am scris un nume sfânt,
Dar soarele a răsărit
Ș'a șters acel cuvânt!

Și în zăpadă am săpat
O frază suspinând,
Dar a maî nins și s'a 'ngropat
Cuvintele pe rënd.

Atunci, în inimă am scris
Acelaș nume sfânt,
Aci va fi de veci închis,
Inchis ca 'ntr'un mormânt!

Dacă poezia n'ar fi egzistat, Scrob ar fi ghicit'o, căci inima sa este poetică, gândirea sa inspirată.

Dar un talent orî cât de rar, excepțional chiar, să nu uite că studiul și rebdarea este complementul neapărat al producțiunilor inteligenței celei maî fecunde.

În cariera dificilă a literilor și în care va avea negreșit un mare succes, trebuie să inspire un mare interes amicilor litteraturei Române; toți simțim o nespusă fericire de a saluta aparițiunea unui nou talent poetic în Scrob, și maî ales într'o epocă în care toată lumea e absorbită de politica zilei și cu atit maî mult într'o epocă, în care mulți poeți maturi, produc versuri nu tinere dar copilărești.

Dacă ași fi făcut o critică analitică a poeziilor lui Scrob, ași fi ales părți și bucăți întregi foarte frumoase, și în avîntul admirațiunii mele, punënd în evidență și maî mult calitățile poetului, rău voitorii ar maî repeta că *Literatorul* e o societate de admirație mutuală. O critică maî severă este de mare folos unui talent. Béranger zicea unui poet tînăr: „*Que d'éloges on regrette dans l'âge mûr d'avoir souvent prodigués au hasard.* M'am ferit de elogiî scumpul meu amic, poate și din condescendență către reputațiunile emise; sunt talente ce nasc, cărora le acordăm elogiî pe cari le numim *încuragiare*.

Mergi, mergi fericit poet, lucrează în delirul tău amoros, fă ănsă să resune toate coardele lirei tale, mergi cât lumea ideală, ce se deschide înainte-ți, talentul și imaginațiunea ta te va duce departe, căci în limbajul tău dulce și gratios se oglindește o inimă de poet. Unește dar împreună pe soldat și pe poet!... Unul cu spada, altul cu inima, a mândoi vor apăra țara.

Ștefan Velescu.

LA DOAMNA A. G....

Când doi nori se sparg în luptă, iese trăznetu 'n țiznire:
Astfel inima-mi și capul la vedere'ți s'au ciocnit
Și din repede ciocnire, fulgerul ce a țignit,
Fuse crâncena iubire.

Și ori când și nori ce parte dacă eu te întelnesc
Simt în creier o furtună;—Inima-mi se revoltează,
Vrând ca se'si destăinuiească dorul ce o consumază,
Dar cuvinte nu găsesc.

Te revéd . . . Inima'ntreagă în privire mi s'a strêns :
Schinteieândă vrea se'si spuie focul ce o turmentează. . .
Dar pe loc ca nori de ploaie dênșă se evaporază
In al lacrêmilor plâns.

Mircea Dimitriadi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
CURIERUL BUCUREȘTILOR.

Găsim în Binele Public de la 18 Decembre, următoarele :

Păpuși ! Păpuși !...

Acesta este strigătul ce ese din toate gurile—pe strade, prin saloane, prin magazinuri.

Căci suntem în luna când păpușele și alte ființe ca ele,—ce le găsim trăind în povești și în bazme,—se cobor pe aripele lor ușoare și vin în lume.

Și par' că în această lună înviază atâtea cântece, atâtea basme, atâtea colinde; și face să treacă pe dinaintea ochilor noștri toți eroii legendari cu forme nădrăvane.

Și vedem atâtea păpuși, atâția harlechini, atâtea brezăi, atâtea figuri ce au rămas în lume de când oamenii erau toți copii.

Aceste păpuși cu ochii lor mari, privesc lacomi la copii și la oameni, par că nu 'i ar fi văzut de mult.

Și brezaia de la țară scuturând capul său plin de făină și împodobit de clopoței, pare că vorbește către lumea ce pare adunată pentru a asculta.....

Ce sunt aceste păpuși?

Sunt niște ființe neînsuflețite, tovarășe ale inocenței copilărești, tovarășe tot d'auna sincere.

Și care par că vorbesc copiilor multe, foarte multe și povestesc istorii din lumea păpușilor.

Cu ochii lor negrii său albaștri ca miozotul, cari se pot șterge cu degetul; cu mâini și cu picioare și luând secul după hainele ce voești a'i da.

Care mișcă mâinile și picioarele în toate părțile ca păiajeni.

A trebuit pentru lumea copilărească, o altă lume mai inferioară: lumea păpușilor.

În această lume e atata naivitate în cât Polișinelii se supără când nu le vorbești și dacă nu'i poțtești pe scaun.

Si câtă veselie pe copiii cari se găsec în mijlocul acestor prietini neînsuflețiți, câtă convorbire, câtă gălagie!....

Par'că numai isprăvesc vorba nici o dată, spuindu-le mereu cuvinte ce sunt siguri că le înțeleg....

Și vorbesc mult, întocmai cum vorbești cu un prietin intim, pe care nu l'ai văduț de mult, căci e o apropiere mare între copil și păpușe.

Iată ce cuvinte pune Eduard Pailleron, în gura a două copilițe, având amândouă câte o păpușe în brațe:

— „Voyons? Oh! la chérie!... C'est une demoiselle?”

— Non madame.—Un garçon?—Non madame il n'est rien,
Puisqu'il n'a pas encore d'habits, vous voyez bien,
Ce n'est pas un garçon, ce n'est pas une fille,
C'est mon petit, voilà! Je défends qu'on l'habile..

Les garçons voyez vous, madame, c'est brutal,
Puis c'est toujours cocher quand on joue au cheval;

Les filles, ça vous a des histoires afreuses.

On les marie et puis elles sont malheureuses,

Et moi, je veux qu'il soit heureux, pauvre mignon!

Și în jocul copiilor se amestecă câte o barbă albă de bătrân care privește ca un om de zăpadă la jocul copiilor.

Și bătrân cum e, cu părul și cu barba albă, pare că întinerește și sufletul se îmbracă pentru un moment în haina copilăriei.

Copii îl întreabă de ce 'ți-e moșule barba albă?"

El răspunde în gândul său dând din cap :

— M'a nins zăpada a 80 de ierni și 'mă-a rămas capul și barba albă, cum rămân albe vârfurile munților peste care aș nins atâtea ierni.

E o mișcare nervoasă care ține fără întrerupere aceste zile, toți cum-pără păpuși, jucării, cărți, cu marginile și cu scoarțele poleite.

Cărți de povești și poezii.

De poezii, în anul acesta destule : ale lui *Macedonski*, ale lui *Carol Scrob*.

Și un volum pus sub presă de d. D. N. Safir.

Autorul acestui din urmă volum a anunțat un concert pentru a'și pu-tea tipări poeziile.

Am fost în ziua ficsată la Ateneu, ca să ved cum a răspuns caritatea publică la apelul făcut de literatură.

În sală se aflau patru spectatori, așteptând pe alți spectatori cari nu mai soseau.

Așteptând pe artiști care nu se mai zăriau.

Am așteptat și eu cu ei, și în loc de public și de artiști care promi-seseră că vor juca, am văzut intrând pe ușa indeferența și mizeria, amân-două ținându-se de mână, ca două rime de la două versuri.

Figura miseriei galbenă neagră cu nuanțe verzi pe la încrețituri, pare a fi o figură de bronz neagră și înfiorătoare.

'Mă am adus atunci aminte de un vers al lui *Macedonski* din poesia „Un beneficiu” :

« *La casă se strânsese vre o patru zeci de lei :* »

Și când ajunge în uă ast-fel de stare, cum se nu cază tristul *Icar*, cu vise, cu amor, cu poezie ? ! După cum a zis *Depărățianu*..

Și cum se nu vază poetul, în fie care om : un reptil pe care dacă l'ai hrăni numai cu miere tot îți va da numai venin mușcându-te.

În capitală sufletele trăiesc în o atmosferă de acid carbonic care le face apatice și reci ; în districte e mai multă viață, mai mult oxigen care face ca inimile să bată mai tare și gândirea să se înalțe mai sus.

Să vă vorbesc de o zină.

O zină care pe lângă frumusețe și talente are o inimă atât de generoasă.

D-ra *Calliopi Zographos*, dă concerte și serate literare pentru susținerea revistei „*Literatorul*”

Și lasă a cădea din gingașele ei degete: melodii, flori și aur!...

Aur pentru literatura română!...

Literatura română această carte mare în care se înscriu atâtea nume, fie alese fie nealese și din care cele mai multe sunt șterse de curentul de chilor ce viitorul va sufla peste ele.

Așa sunt sigur că au cugetat mai bine mulți cari au citit pe Romeo și Julieta tradus de d-l Dim. Ion Ghica.

Și cei care au citit aceeași operă tradusă de d-l Al. A. Macedonski Diferența între ele este ca de la cer până la pământ.

D-l D. Ghica a voit să ne dea testul întreg al piesei, traducând-o vorbă cu vorbă; dar dorința de a face versuri, și încă versuri albe, l'a făcut să introducă cuvinte de tot neamu și frase de toate felurile, întortochiate și sucite, sacrificând adesea ideile.

Și apoi ce limbă?

A uitat că viitorul va privi la hainele cu care noi ne îmbrăcăm ideile noastre și va ride cu hohote de noi.

După cum noi ridem de unele fotografii vechi în care costumele sunt cât se poate de fistichii

Intru'un viitor *curier* voi pune fața în față scene din traducere a d-lui Ghica și din a d-lui Macedonski și se va vedea că fie-care parte a d-lui Macedonski pare fi un sonet făcut aparte, iar piesa în total gălăcia ce face o privighetoare ascunsă într'un crâng înverzit.

Privighetorile gonite de frigul iernei își ia adio de la noi și ne arată în sborul lor pe poeți și pe prima done.

Cine n'a zis că d-șoara Gabbi în Aida, era uă privighetoare care cântă ascunsă în frunzile unui palmier.

Cum maestrul au furat armonii din gura privighetorilor și le au așternut pe hârtie, ca să le împrumute altor privighetori?

Și mă gândiam că dacă atunci, în acel moment, vre uă sërmană privighetoare ascunsă în vre un colț al tavanului de la teatru — ar auzi pe uă soră a sa pe scenă — ce ar face?

De sigur că 'i ar răspunde!...

Atunci natura ar fi pe deplin copiată, căci naturalul seamănă cu natura când maestrul este un mic Dumnezeu.

Așa un pictor ajunsese culmea actuală a artei sale, dar, era desiluzionat

el voia să vădă natura într'un mod egzact copiată pe pânzele sale și văzând cât e de difcil aceasta, 'și a închipuit un lucru foarte ciudat.

Acela de a copia nimicul....

Ei bine, știți ce a făcut ?

Un capo d'operă.

L'a făcut dintr'o clipire de ochi!...

Si toți vedem în peretele său înconjurat de o ramă groasă și poleită, — o pânză albă, ne având pe ea nici cel mai mic punct.

Era ceva reușit și ajuns la culmea perfecției, dar n'avea nimic pe acea pânză, cum n'are zăpada cea albă nimic pe ea, cum n'are hârtia nescrisă nimic pe ea, cum n'aũ scrierile unor poeți nimic în ele.

Vorbiiu de poeți și tocmai zilele acestea 'mă căzură în mână patru versuri ale unui tână poet, ale locot. *I. N. Iancovescu*, patru rënduri, dar destul, iată-le:

D'un groaznic foc de s'ar încinge

Pământ și cer și stele,

Eũ aș fi 'n stare a le stinge

Cu lacrimile mele!...

Cată simțire, și câte lacrimi ca să poți stinge pământul, cerul și stelele când ar lua foc.

Le va stinge lacrimile poetului, dar nu va putea să stingă un lucru mic de tot.

Care ?

Focul inimei sale.

Dem. Constantinescu-Teleor.

ERI

Erî cerul era innorat,
Dar tu spre nori când te-ai uitat
In ochii tãii s'aũ adunat
Și cerul s'a inseninat.

Erî inima 'mă era voioasă,
Dar c'o privire furioasă
Din zioa mea neturburată
Făcuși o noapte 'ntunecată.

Se vede c'ai voit să strâng
 Din ochi-ți norii blestemați,
 Să am în ochii mei secați
 Destule lacrimi ca să plâng!

18 Noembre 1882.

Th. M. Stoenescu.

RACUL ȘI ARMASARUL.

F a b u l ă.

Un rac eșind din baltă, spre soare se trăgea
 D'andoaselea prin iarba.—Un armăsar fugea
 Pe lângă el.—Și racul vездândul, cu haz mare
 Nevestei sale 'i zice: Ce-va demn de mirare
 Nevastă, eși din baltă și vezi... zeu te crucește.
 O lighioană care d'andoaselea pășește.

Așa neștiuătorii trecutului de jale
 Ca racul ne tot strigă, că dăm 'napoi din cale.

1882 Noembrie 19.

Mircea Dimitriadi.

PE GHIATA.

O ved și-acum pe ghiata cu micel-e patine,
 Zburând cu-același farmec pe recele cristal,
 Cum zboară rândunica pe luciul apei line,
 Cum barca legendară alunecă pe val!..
 Părea că este-amorul cu 'nflorări sublime,
 Părea că-i o nălucă sub cerul neguros.
 Obraji 'i se 'nroșiră de-a vântului asprime,
 Dar chipu-i devenise mai fraged, mai frumos.

Ași fi voit atuncea s'o ved că șovăește,
 S'alerg în ajutoru-i 'nainte d'a cădea
 Și dand de-alunecușul, ce pasul ei răpește,
 Să cad și eu pe ghiata alătura cu ea!

Giurgiu 1882.

Nicu N. Manicatidi.

ROMEO ȘI JULIETA.

DOUĂ TRADUCERI.

D. Macedonski a publicat în coloanele «*Literatorului*» anul trecut, traducerea sa ce-a fost priimită în unanimitate de Comitetul Teatral pe lângă o traducere identică a d-lui Dim. Ion Ghica. Astăzi d. Ghica publicându-și traducerea, punem față în față scene din amândouă.

Traducerea d-lui Macedonski

TABLOUL AL TREILEA

Camera Julietei.

SCENA VIII.

*Romeo, Julieta, la urră, Doica
Julieta, (rězēmându-se de fereastră)*

Și deci, — vrei a te duce?... Dar ziua e departe!...
Ascultă ce accente privighetoarea 'mparte!
O! Nu e ciocărlia de care îmi vorbiși.
Ci e privighetoarea ce 'n frunze auziși!
Ea cântă toată noaptea și bea din flori răcoarea,
O! crede-mă Romeo, era privighetoarea.

Romeo.

Nu; Scumpă Julieto, te 'nșeli. . am auzit
Prea bine acel cântec în noapte prelungit!
Privighetoarea tace în frunze-aromitoare:
E glas de ciocărlie a ziliî-anunțătoare.
In neguri se retrage al nopței taînic duh!...
E glas de ciocărlie pierdută în vėzduh!...
Privește-acele raze pe cer înprăștiate!...
In ele, Orientul cu dome înstelate
Se 'mbracă cu încetul, și norii cei subțiri
Li coase 'n viorele și 'n roșiî trandafirî!
Privește-acele raze!... Sunt razele-aurorii
Țîznind din adâncime să poleiască norii!
Privește!... Ale nopții făclii se sting și pier
In pulberea de aur întinsă peste cer,
Și zorile rizēnde din pulberea de astre,
Coboară să se joace pe dealurile-albastre!...
La drum m'așteaptă jale, ș'acea, este-amor...
Să plec, eū trebuiește, sau să rămăiū să mor!

Traducerea d-lui Ghica.

O alcovă în apartamentul Julietei

(Intră Romeo și Julieta)

Julieta

Ce, vrei să pleci? Dar zorii sunt încă prea de
parte.

A fost privigătoare, nu ciocărlie, aceia
Ce desceptă acuma urechia'ti îngrijată:
In fie care noapte ea colo 'n frunză cântă,
O crede-mă, iubite, a fost privigătoare.

Romeo

Nu, nu, e ciocărlie de zi prevestitoare,
Nu e privigătoare. Și vezi, acolo, dragă
Fășii mai luminoase înaitând cu pismă
Și străbătēnd prin ceață. Incep, vezi, a se stinge
Luciferii de noapte, și zioa 'n nerăbdare
S'inalță in picioare ca să privească 'ncōce
Din dosul muchiei negre al munților d'acolo.
Ori plec și scap de moarte ori staū și mori aicea,

Julietta.

Dar nu!... pênă la ziuă mai este — o lungă oră,
Ș'acea lumină este vre-o nouă meteoro
Ce trece arzătoare, prin spațiu căzând,
Să 'ți lumineze calea, spre Mantova plecând!
Rămăi încă o clipă, și spune-mi încă mie
Amorul tău!

Romeo.

Ei bine, pe voia ta să fie!...
Surprinză-mă aicea, fiind-că tu mi-o ceri
Și moartea nu'mi va face nici teamă, nici dureri.
Voiu zice dar cu tine c'acea lumină vie
Nu naște dintr'a zilei zimbire argintie...
Voiu zice cum-că ziua, voind a zăbovi,
Accentul care merge de cer a se lovi,
Nu 'l scoate ciocărlia semeată 'n tot d'auna...
Era privilegiatoarea și 'n cer s'ascunde luna!

Julietta. (privind afară)

E ziuă!... Ziuă!... Pleacă! — Dar pleacă!... Și ce stai?
E vocea ciocărliei ce 'ți țipă! „Vreme n'ai!”
Și cum de au zis unii, că este a ei voce
Plăcută, pe când este stridentă și feroce,
Căci ea, ne despărțește rîzînd de ori-ce rugî?...
Ròmeo, dar din brațe-mi răpește-te și fugi!
Scăparea ta e 'n fugă... Alături, aud șoapte!...
Afară crește ziua...

Romeo.

Și'n noi se face noapte!

Doica (intrând)

De grabă...

Julietta.

Ce e Doică?...

Doica.

Zorește! N'astepta,
Căci are ca să vie aicea muma ta!

Julietta (deschizînd fereastra)

Atunci fereastră crudă, deschide-te și lasă
Torrent să intre zioa și viața mea să iasă!

Romeo.

O sărutare încă și plec!

Julietta

Ce vezi nu este zioa, știu bine că nu este,
E meteor ce vine trimis de mândrul sóre
Să 'ți ésa înainte și să 'ți arate drumul
Spre Mantua astă nópte. Mai stai dar fără témă.

Romeo.

Ei pot să mă surprindă, ei pot să măucidă,
Și moartea pentru mine va fi chiar o plăcere
D'aș ști că dînsa este de tine ordonată.
Voiu zice că lumina aceia nu e ziuă
Ci numai reflectare a razelor de lună
Că nu e ciocărlie aceia care umple
Cu nota ei tot cerul pierdut în înălțime.
Ah, voiu să stau aicea, să plec e siluire!
Da, poți veni, o moarte! Julietta îți dă voe...
Să stăm de vorbă dragă — nu este încă zioa!

Julietta

Ba este, este, pleacă!... Fugi, fugi, o fugi mai
iute!

Da, este ciocărlie aceia care țipă
Cu voce discordată și note ascuțite,
Spun unii că ea cântă cu dulce armonie,
Dar nu e armonie un cântec ce desparte!...
P'acea cred mai bine ce spun că ciocărlia
Des ochii ei i schimbă cu broasca necurată,
Și cred că de la dînsa își împrumută glasul
Când ea te smulge ast-fel din brațele acestea
Speriându-te d'acea cu deșteptarea zilei.
O pleacă, vezi, lumina din ce în ce tot crește

Romeo,

Ca noaptea ce se face în inimile noastre
(Intră doica)

Doica.

Doamnă!

Julietta.

Ce este doică?

Doica.

Deșteaptă-te că vine jos mama ta la tine!
S'a luminat de zioă, îmbracăte dar iute!
(Ese)

Julietta. (Deschizînd fereastra)

Admite dar, fereastră, lumina ca să intre
Și lasă tot o dată ca viața mea să iasă.

Romeo.

Mai dă'mi o sărutare ș'apoi te las, adio!
(Romeo se coboară)

Julietta

Amorul meu,
Gândește-te la mine, gândește-te mereu;
Și nu uita de știre să'mi dai, căci fie-care
Secundă, o să 'mi pară ca secolul de mare!

Romeo

Fii sigură . . . Pe tine în inimă te port,
Și tu'mi vei ști de soartă afar' de n'așii fi mort
Și îngropat..

Julietta

Atuncea la revedere, — pleacă!.. —
Crezi tu că vreme multă la mijloc o să treacă?..

Romeo

Nu! — Cred că revederea va fi peste curând
Și sper că o să vie o zi frumoasă, când
Durerile de astăzi vor fi de noi uitate
Și vom vorbi de ele cu frunți inseninate!

Julietta

Și am cu toate-aceste o presimțire rea . . .
Romeo, tu ești palid!

Romeo

Și tu iubita mea! . . .
Durerea despărțirii ce soarbe-al nostru sânge
Răpindu-ne puterea, pe-obraz ni se răsfrânge..
Acum, — o s'erutare, și cea din urmă!

Julietta

Cât
De tristă ți-este vorba și semnul de urit!
Nu zice cea de urmă, precum ai zis, și mie
Nu'mi cere numai una, Romeo, ci o mie! . . .
(zmulgându-se din brațele lui)
Adio!

Romeo. (Din pragul ușei).

Julieto!

Julietta

Să duce!
(După ce a plecat)

Și de sus,
Ceva pare că'mi spune că el de vezi s'a dus!

Julietta

Așa pleci tu iubite? Bărbate! o stăpâne!
Dă'mi știre despre tine din zi în zi al orei,
Căci fie-care oră conține zile multe!..
O, socotind într'astfel mulți ani, mulți ani vor
trece
Pân' ce să mai văd încă pe scumpul meu Romeo.

Romeo.

Adio! N'a să'mi scape ocazia cea mai mică
Ca să'ți transmit iubită o dulce îmbrățișare.

Julietta

Crezi tu că vre o dată ne vom vedea noi iarăși!

Romeo.

O da, și suvenirul acestor suferințe
Va fi subiectul dulce al convorbirei noastre!

Julietta

O Doamne! am un suflet prevestitor de rele!
Uitându-mă la tine când te cobori acuma
Imi pari un mort ce merge în fundul gropii sale
Orî ochii mă înșală orî ești grozav de palid!

Romeo

Și te asigur dragă imi pari și tu tot astfel,
Durerea, ce usucă, a supt al nostru sânge!
Adio!

(Ese)

Julietta

O fortună! Te știu, ești inconstantă.
Cu mult mai mult atuncea vei fi tu schimbătoare,
Cred, fața cu acela ce e așa statornic!
Da, știu că nu'l vei ține mult timp în depărtare!
Că mi 'l vei readuce . . .

Iată alte ecstracte :

Traducerea d-lui Macedonski.

Laurențiu

O! Rea și fără margini e rătăcirea ta
Copilul meu, când lumea, voește-a 'ți ajuta!
La moarte, legea noastră te osânda, știi bine,
Și principele 'ntinse iertarea peste tine,
Schimbând grozava vorbă de moarte, în eczil
Si 'n loc de mulțumire blestemî.—Ești un copil!

Romeo.

Dar nu este-o iertare ci este-o barbarie
Acea sentință care, îmi lasă viață mie!
De ceruri, îmi vei spune... dar știu ce ai să zici..
Aici mi-e Julieta și cerul meu aici!
Si ce?... Tu vii a 'mi spune, nemilostiv părinte,
Că va putea s'o vadă de astăzi înainte
Ori-cine, ori și unde, ori-când și ori și cât,
Atară de Romeo, și viu și omorît!
Si ce?... Până chiar musca de toți disprețuită,
Va fi de cât Romeo cu mult mai fericită!
Pe fața ei rozalbă, ea singură de-acum
Să va 'nbăta în voie de-al buzelor parfum!
Și eu?... Voiu fi departe.. Departe?... —Spune-mi
oare

De nu este eczilu o vorbă-omoritoare?
Și n'ai oare la tine acuma vr'un pumnal,
Sau vr'un venin, să curme destinul meu fatal?
Și nu puteai tu oare, ființă ne 'ndurată,
Să stingi cu altă vorbă o viață blestemată?...
Tu vii să 'mi spuî: „Eczilul!“ și mă lovești, și cad
Subt vorba ce se urlă de toți damnați 'n Iad!
Dar cum ai avut oare puterea,—tu ce 'n lume
Te zici al meu prieten,—să vii subt acest nume,
În inimă, c'o vorbă să mă străpungî astfel?

Laurențiu

Te jur, te jur Romeo, ascultă-mă nițel.

Romeo.

O! Nu; tu ai de sigur să 'mi pomenești eczilu
Din nou!

Laurențiu

Dar ți sunt tată, și tu, îmi ești copilul
Căci toți nenorociții îmi sunt copii, și sunt
La toți de o potrivă un părintesc cuvânt!

Traducerea d-lui Ghika.

Fratele Laurentie.

Îți faci păcat ingrâte cu astfel de cuvinte
Nu știi că legea noastră te osindea la mörte
De n'ar fi commutat'o un Prinț ce te iubest.
Și care drept scăpare acum te egzilează?
Aicea este milă și tu n'o poți pricepe!

Romeo.

E chin, nu este milă?... Da, unde e Julieta.
Acolo e și cerul! Un căne, o pisică,
Un șoarece are voia acilea să remăe
În raiu de fericire, s'o vadă, s'o admire!
Romeo n'are voe! Ba încă musca proastă
Se bucură de drepturi la care nici Romeo
Nu poate să aspire; ea poate să rămăe,
S'atingă a Julietei frumoasă mânușită,
Ba poate și chiar miere să'i fure de pe buze,
Acele buze a căror vestala modestie
Le face să roșească privind uă sărutare.
În sine ca o crimă! Da musca e ferice.
E liberă, rămăe, și eu plec în egziliu!
Poți zice tu acuma—„Egziliul nu e mörte?“
Romeo nu e liber, e egzilat da'icea!
N'aveai venin tu gata său multe ascuțită,
N'aveai vr'un mijloc altul mai repede de mörte
Ori cât de jos să fie de cât acest egziliu?
Părinte, aceasta vorbă e vorbă ce resună
Prin bolte infernale cu urlate și sgomot!
Și cum avuși cruzimea, duhovnic tu și preot,
Tu care erți păcate, tu care 'mi ești amicul,
Să mă torturi într'astfel cu vorba de egziliu?

Fratele Laurentie.

Orbitule, ascultă la cea ce îți voiu spune,

Romeo.

O iarăși îmi vei spune cuvântul de egziliu!

Fratele Laurentie.

Voesc să'ți dau tărie în contra acestei vorbe
Philosophia care e balsam ce alină
Durerea unui suflet persecutat de soartă

Vo! dar, să 'ți dau putere să lupți cu a ta sortă
Făcând filosofia să 'ți fie 'n veci consoartă!...
Ascultă, prin urmare, de graiul sfânt al său
Și ea, în tot d'auna, va fi balsamul tău!

Romeo.

A! Nu 'mi vorbi zadarnic de a ta filosofie!..
O altă Julietă putea-va să 'mi dea mie?..
Sau, fi-va ea în stare, de-așiu vrea ca s'o invoc,
Orașul ce-o conține să 'l mute de pe loc?..
Inca! putea-va oare, sentința ce m'apasă
S'o schimbe?

Laurențiu

Dar ...

Romeo.

Atuncea, de ea nimic nu 'mi pasă!..

Laurențiu

Ei! da! Acum ved bine că ori-ce-amorezați
Sunt surzi, pe lângă faptul că sunt la ochi legați!

Romeo.

O știu; Înțelepciunea e mult mai guralivă
Ca Dragostea, -- dar dânsa, é oarbă de-opotrivă!

Laurențiu

Vream ênsé ...

Romeo.

Nu; Ajunge!.. Tu poți să mă desminți,
Dar nu'mi vorbi zadarnic de-un lucru ce nu simți!
De ai fi ca mine ténér, și de ai iubi în fine
O nouă Julietă ai ști ce este 'n mine!..
In corpul tău, de-ar curge același sânge cald,
Ș'ai fi omoritorul vre unui nou Tibald,
Atuncea, -- ênsé numai atunci -- mi-ai putea spune
Că tu despici cu mintea cumplitele furtune
Ce 'n pieptu-mi se ridică, -- s'atuncea 'n adevér
Că tu, tot ca și mine, ți-ai rupe 'ntregul pèr,
Și 'ncins de disperare, cu plâns stropind pământul
Cu corpul tău într'ênsul, ți-ai măsura mormântul,
Ca mine-acum.

(El se aruncă jos pe scânduri; în acel moment se aude
bătându-se în ușă)

Romeo.

Și dorul din egziliu?... Nu voi! filosofie!
Afară numai dacă philosophia poate
Să facă uă Julietă, să mute uă cetate,
Să schimbe uă sentință, cu dânsa n'am ce face!

Fratele Laurientie.

O ved și eu acuma. Nebunul nu aude.

Romeo.

Cum vrei ca el s'audă când orb e cel cu mintel

Fratele Laurientie,

Voi! să'ți vorbesc asupra situațiunei tale

Romeo.

Nu mai vorbi de lucruri ce nu le poți pricepe,
D'ai fi ca mine june, și de ai iubi ca mine
Pe una ca Julieta soția ta d'uă oră,
D'ai fi ucis pe Tybal și egzilat departe,
Te ascultam atuncea; ai face ca și mine
Tot părul 'ți l'ai smulge căzând cum cade acuma
Și măsurând cu corpul o groapă nesăpată
(Se aruncă jos și bate cine-va la ușă).

Fratele Laurentie.

Aud bătând la ușă.. Ridică-te Romeo...
Ascunde te mai iute ...

Romeo.

O nu, afară numai
De m'ar ascunde acuma întocmai ca uă ceață
Suspinele eșite din inima'mi 'sfășiată
(Iar bate cine-va la ușă)

Ea 'mi zise  ns  : „ Pleacă ! “ Plecai  să mă
supui  !

(Către Romeo)

In numele'i acuma: Ridică-te  i spui  !
Să pl ng  o muiere, dar tu, fi om ! -- Durerea
Doboar   i r pe te junetea  i puterea !..
M'auzi Romeo !..

Romoo

Doică !

Doica

G nde te-te. -- s rman

Copil,--că moartea este al tuturor liman !

Romeo

Oh !.. Tu de Julieta vorbi i pe c t imi pare,..
Răspunde-mi: Ce mai face?.. Ce zice?..  i 'n ce
stare
Să află ?-- Spune-mi oare,-- de c nd e  mi-am
stropit

O mână criminală c'un s nge inrudit
De nobilul ei s nge,--cal u nu mă nume te?..
Mă mai iube te oare, sau poate mă ure te?..
I i mai aduce-aminte de-amorul me ,--de-al ei?

Doică

Ea pl nge  i tot pl nge  i lacrimile ei
In două lungi piraie pe sc ndure jos pică...
Aci s'averle 'n patu 'i,  'acilea să ridică !..
Tibald!.. cu jale strigă  'apoi . „Romeo,“--dar
Din nou  i  pierde sim ul  i nu mai pl nge,--iar
In patul ei să lasă din nou atunci să cadă !

Romeo

O ! Da ! Este-al me  nume ce-o taie ca o spadă,
Ca spada blestemată, subt care, doborit
Fu v rul său Tibaldo de-o ceartă omorit !
O ! Da ! Este-al me  nume ce-o taie ca o spadă !

Doica

 i 'n patul ei să lasă din nou atunci să cadă
Din nou  i  pierde sim ul,  i..

Laurin iu

Taci !

Romeo

Neapărat.

O ! Da ! Este-al me  nume, un nume blestemat !
Dar spune-mi oare tată, in care parte-anume
A corpului me   ubred s'ascunde acest nume.
Să 'i sparg loca u jalnic,--să'l scot afar din el
De veci !.. Să nu mai fie !..

(El vrea să se str pung  cu pumnalul)

Laurențiu (oprindu'i mâna)

Retine-acest o el !

Pe patu'i câte o dată i vine de s'asvirl .
Apoi tr sare, strigă pe Tybald pe Romeo,
S'in fine iar i cade.

Romeo.

Da; cel din urmă nume

De sigur o ucide ca glontecele ce pleacă
Din assasina pu c , intocmai cum ucise
 i mâna acelu'i nume pe ruda ei d'aproape.
O spune'mi tu părinte, in care parte vilă
Al corpului se află acel oribil nume
Ca să'l alung d'acolo !

FLOAREA MUNȚILOR

Imitație din Spaniolește

Cine 'mi poate spune dacă soarele e mai mareț când răsare sau când apune?... cine 'mi poate afirma care din amândoi arbori ei mai măndru: bradul sau stejarul?... cine 'mi va spune care femeie e mai frumoasă?., — Eu voi spune că cea mai frumoasă femeie este Viorica Floarea Munților.

Tătarul Guradan își luase din cui iataganul și și pusese în cap fesul; iataganul 'i atârna în mâna dreaptă, ciucurile fesului îi atârna pe umeri. El coboră în coșarul seș și privi lung la armăsarii cei negri.

— Sultan e cel mai ager, zise el. Pe coama lui voiți aduce pe Viorica.

Plecă și ajunse în munți. Nu departe de porțile unui vechiu palat, el întâlni pe un bătrân albit de timp.

— Bătrênule, cu barbă albă, du scrisoarea asta stăpânului tău, stăpânului tău Călin Viteazul. Dacă e viteaz cum se zice, să vie la fântână să ne luptăm. Viorica Floarea Munților trebuie să rămăe unuia din doi.

Bătrênul luă scrisoarea și o duse lui Călin, care tocmai se îndragostea cu Floarea Munților. El citi scrisoarea și lovi în masă cu pumnul seș de fer. Atunci se sculă și cerând spada, încălecă pe cel mai bun din caii seși. Viorica se sculă de asemeni; ea tremura; înțelesese plecarea lui Călin.

— Dragul meș, Viteazul meș Călin, nu pleca!

— Nu!... Mă duc la fântână să 'mi ascut spada. Ea e ruginită și trebuie s'o lustruesc!..

Lacrimăle ei nu putură să'l oprească, căci nimic nu oprește pe un viteaz, când e lovit în dragostea lui.

Atunci Viorica Floarea Munților își luă mantaua și încălecă pe catărul ei de munte și urmări de departe pe Călin.

Imprejurul fântănei iarba e roșită. Apa din fântână e săngerată. Dar sângele nu e creștinesc. Urătul Guradan zace la pământ, sângele seș curge picătură cu picătură. Spada lui Călin se rupsesse în pieptul tătarului... Sultan îl privea cu ochii în lacrămi, căci nu putea să vindice rănile stăpânului seș.

Viorica coboră dupe catărul ei.

— Voinice, crede în Dumnezeu!.. veș trăi încă spre-a te însoți cu o față de neamul teș!.. Eu știș să vindec rănile făcute de iubitul meș.

— O! Floare atât de frumoasă, scoate'mi spada din piept. Ea mă omoară. Răceala ferului îngheață sângele în vinele mele!

Ea se apropie fără temere; dar tătarul își readună puterile și cu sfărămăturile iataganului său o culcă lângă densusul, ... și sângele amândouă se amestecă. Iarba deveni mai roșie, ... apa fântanei cădea în picături sângerate.

Th. M. Stoenescu.

JULES VERNE

NENOROCIRILE UNUI CHINEZ IN CHINA

(URMARE)

CAPITOLUL VI.

In biroul Lentenariel.

A doua-zi, Kin-Fo, al cărui dezgust pentru lucrurile lumești rămănea totdeauna același, eși singur din locuința sa. Cu un pas ca totdeauna măsurat, el coboră pe șermeul drept al Creekului. Cum ajunsese la puntea de lemn, care unește concesiunea engleză cu cea americană, trecu riul și se îndreptă spre o casă foarte frumoasă la vedere, zidită între biserica Misiunilor și consulatul Statelor-Unite.

Sub strașina acestei case era o lablă mare de aramă, pe care se citea următoarea inscripțiune :

Centenaria

Societate pentru asigurări de viață cu garanție de 20 milioane de dolari.

Agent principal: **William I. Bidulph.**

Kin-Fo, deschise ușa și intra într'un birou împărțit în două compartimente printr'o balustradă. Câte-va cartoane, cărți cu încuetoari de nichel, o casă americană cu secret, două sau trei mese de lucru, un birou cu mai multe sertare, destinat pentru onorabilul William I. Bidulph, compunea tot mobilierul acestei camere, ce părea că face parte dintr'o casă din Broadway, iar nici de cum dintr'o clădire dupe șermeurile Wusungului.

William I. Bidulph era agentul principal, în China, al acestei Societăți de asigurare încontra focului, încontra morței și al cărei sediu principal se afla în Chicago. *Centenaria*, foarte renumită în Statele-Unite, avea sucursale și reprezentanți în cele cinci părți ale lumii. Ea avea afaceri mari și minunate, mulțumită statutelelor ei, ce o împuterniceau să facă asigurări încontra tuturilor pericolelor.

Chinezii începuseră să urmărească acest nou curent de idei, care mărie încasările Societății. Cele mai multe case din Imperiul de Mijloc erau garantate încon-

tra focului; de-asemeni și contractele pentru asigurări de viață se înmulțeau pe fiecare zi. Tabletele Centenarei deveniseră foarte dese pe porțile chinezilor și mai cu deosebire pe Yamenul lui Kin-Fo. Prin urmare, dacă elevul lui Wang venise aci, nu venise să contracteze cu William I. Bidulph vr'o asigurare încontra focului.

— Domnul Bidulph? întrebă el, intrând.

William I. Bidulph era acolo, ca un fotograf, care lucrează singur, totdeauna la dispozițiunea clienților, — un om ca de cincizeci de ani, îmbrăcat în negru, cu cravată albă, purtând barbă și ras la mustăți, având aerul unui demn american.

— Cu cine am onoare să vorbesc?.. întrebă William I. Bidulph.

— Cu Domnul Kin-Fo, din Shang-Hai.

— Domnul Kin-Fo!.. Unul din clienții noștri... polița No. douăzeci și șapte de mii două sute..

— Tocmai!..

— Cu ce vă pot servi, Domnul meu?..

— Ași voi să vă vorbesc în particular, răspuse Kin-Fo.

Convorbirea lor particulară se putea face foarte ușor. William I. Bidulph vorbea așa de bine chinizește, dupe cum Kin-Fo vorbea englezește.

Bogatul client fu introdus într'un cabinet, așternut cu covoare, frumos tapetat, închis cu două rânduri de uși, în care ar fi putut conspira chiar dinastia Tsing, fără să se teamă că va putea să auză cineva.

— Domnule, zise Kin-Fo, îndată ce se așează pe scaun, așa voi să 'mi asigur viața, depunând un capital, despre a cărui valoare te voi încunoștiința imediat.

— Nimic mai ușor, Domnule, răspuse William I. Bidulph. Două iscălituri, a D-tale și a mea de desubtul unei polițe, și asigurarea va fi gata, dupe câte-va formalități preliminare. Dar Domnule... permite-mi o întrebare... Sunt sigur că D-ta nu dorești moartea așa de curând și că prin urmare o aștepti la o vârstă destul de năaintată?

— Pentru ce această întrebare? reluă Kin-Fo. De obicei, acel ce 'și asigură viața are totdeauna frică de-o moarte prematură.

— O! Domnule! răspunsă William I. Bidulph, cu un accent foarte serios, această temere e foarte rară la clienții Centenariei. Titlul ei o vedește îndestul. A se asigura la noi, însemnează a fi sigur de-o lungă viață. Îți cer ertare, dar sunt puțin din clienții noștri cari se nu treacă vârstă de o sută de ani. Deci, te sfătuiesc să te asiguri la Societatea noastră, dacă voești să trăești două vieți.

— Ah!.. făcu Kin-Fo, aruncând asupra lui William I. Bidulph o privire nepăsătoare.

Agentul principal, serios ca un ministru, n'avea cătuși de puțin aerul de a glumi.

— În ori ce caz, reluă Kin-Fo, voi să me asigur pentru suma de două sute mii dolari 1).

— Adecă un capital de două sute mii dolari, zise William I. Bidulph.

Și el înscrise această țifără pe un carnet.

1) Un milion de franci.

— Știi, adăogă Bidulph, că asigurarea e nulă și că toate plățile rămân în folosul Societății, dacă persoana, ce și-a asigurat viața, moare din uneltirea celui ce moștenește contractul.

— Știu.

— Și ce pericole voești să asiguri, scumpul meu Domn ?

— Toate.

— Pericolele călătoriei pe mare sau pe uscat.?

— Da.

— Pericolele unei condamnări judiciare?...

— Da.

— Pericolele duelului?...

— Da.

— Pericolele serviciului militar ?

— Da.

— Atunci plățile vor fi cam mari.

— Le voi achita.

— Fie.

— Dar, adăogă Kia-Fo, mai este un pericol foarte însemnat, despre care n'ai pomenit.

— Care ?...

— Sinuciderea. Credeam că statutele Centenariei prevăd și asigurarea contra sinuciderii.

— Negreșit, domnul meu, negreșit, răspunde William I. Bidulph, frecându-și mâinele. Și din acest fel de asigurări avem o mulțime de venituri. Înțelegi foarte bine, că toți clienții noștri țin foarte mult la viață, și cea ce e miraculos e că tocmai acei ce se asigură contra sinuciderii, tocmai aceia trăesc mai mult.

— Ce'mi pasă, răspunde Kin-Fo. Pentru motive care mă privesc, voi să asigur și acest pericol.

— Cum dorești; dar plata e considerabilă.

— Ori cât va fi, plătesc!

— Ne-am înțeles. — Va să zică, urmă Bidulph, scriind pe carnetul său, pericolele pe mare, în călătorie, contra sinuciderii...

— Și în aceste condițiuni, la ce sumă se urcă plata ? întrebă Kin-Fo.

— Scumpe Domnule, răspunde agentul principal, plățile noastre sunt stabilite dupe calcule matematice. Nu mai sunt hazate, ca altă dată, pe tabelele lui Duvilars. Cunoști pe Duvilars ?

— Nu'l cunosc.

— Un statistic renumit, dar bătrân, așa de bătrân, că astăzi e mort. În timpul când el stabili faimoasele lui table, care servesc încă ca scară de plăți mai la toate Societățile europene, cu totul înapoiete, modul de viețuire era pe-atunci cu totul inferior celui de acum, mulțumită progresului universal. Noi ne bazăm pe

un mijloc mai dezvoltat, și prin urmare mai favorabil asiguratului, care plătește mai puțin și trăește mai mult.

— La ce țifără ce urcă suma plăteii mele? zise Kin Fo, dorind s'o scurteze cu vorbărețul agent, care facea toate șiretlicurile ca să atragă pe chinez în folosul societății

— Domnule, reluă William I. Bidulph, dă-mi voie să te întreb ce văstră ai?

— Trei-zeci și unu de ani.

— Ei bine la trei-zeci și unu de ani, dacă ar fi fost vorba numai de pericolele ordinare, la orî ce altă societate ai fi plătit, doue opt-zeci și trei la sută. Dar la centenaria, vei plăti numai doue șapte zeciuri, ceia ce face pe an, pentru un capital de doue sute mii dolari, cinci mii patru sute de dolari.

— În această sumă intră și sinucidul?

— Domnul meu, respuse cu multă politețe William I. Bidulph, — dupe ce consultă o tablă tipărită pe ultima pagină a carnetului seü, — pentru aceasta trebuie să ne plătești încă doue-zeci și cinci la sută.

— Ceia ce face?...

— Cinci-zeci mii de dolari.

— Și cum trebuie să se facă plata?

— Intreagă sau împărțită pe luni, dupe voința asiguratului.

— Și cât să plătește pentru primele doue luni?

— Opt mii trei sute trei-zeci dolari, cari dacă vor fi plătiți astă-zî la 30 Aprilie, vei fi achitat până la 30 Iunie anul corent.

— Mă unesc Domnule, cu aceste condițiuni, zise Kin-Fo! Iată cele doue luni ale plăteii mele.

Și el puse pe masă o hârtie în dolari, ce o scosese din pozunarul seü.

— Bine, domnule.. prea bine, răspuse William I. Bidulph. Dar înainte de a semna polița trebuie să indeplinim o formalitate.

— Care?

— Trebuie să te viziteze doctorul societății.

— Și pentru ce asta?

— Ca să constate dacă ești sănătos, dacă n'ai vr'o maladie organică, care ar putea să îți scurteze viața, însărsit dacă vâdești gavanții de o lungă viață.

— Nu folosesc nimic toate astea, când am asigurat duelul și sinuciderea.

— Ei scumpul meu domn răspuse William I. Bidulph, tot-deauna surizător, se poate întâmpla să ai germenele vr'unei maladii, care într'una sau doue luni ne-ar costa doue sute mii dolari.

— Dar sinuciderea mea, cred că v'ar costa tot atâta.

— Domnul meu, am avut deja onoare a îți spune, că mulți din clienții noștri asigură sinuciderea, dar nu se sinucid. Cu toate acestea noi îi supraveghăm... oh cu cea mai mare discrețiune.

— A! făcu Kin-Fo.

— Mai adaog, ca o notă ce mă privește că din toți clienții Centenariei sunt

tocmai aceia care plătesc mai mult timp. Să vedem, fie zis între noi, pentru ce s'ar sinucide bagatul Kin-Fo?

— Pentru ce atunci s'ar asigura bogatul Kin-Fo?

— Oh! răspuse William I. Bidulph, ca să fie încredințat că va trăi până la bătrânețe, în calitatea sa de client la *Centenariei*.

Nu mai era vorba să discute cine-va cu principalul agent al renumitei societăți. El era foarte sigur de aceia ce spune.

— Și acum, adaogă el, în folosul cui se face aceasta asigurare de două sute mii dolari? Cine va fi beneficiantul contractului?

— Vor fi doi, răspuse Kin-Fo.

— Cu părți egale?

— Nu!.. Unul pentru cincî-zeci mii dolari, cel alt pentru o sută cincî-zeci mii

— Pentru cincî-zeci mii, va fi domnul....

— Wang.

— Filosoful Wang?

— Chiar el.

— Și pentru suta și cincî-zeci mii....

— Doamna Lé-u, din Peking.

— Din Peking, adaogă William I. Bidulph, sfârșind de-a înscris numele celor în drept. Apoi reluă:

— Ce vîrstă are Doamna Lé-u?

— Două-zeci și unu de ani, răspuse Kin-Fo.

— Oh!.. exclamă agentul, iată o tînără care va îmbătrâni înainte de-a 'și atinge capitalul.

— Și pentru ce, mă rog?

— Pentru că D-ta-vei trăi peste o sută de ani. Cât despre filosoful Wang...

— Cincî-zeci și cincî de ani.

— Ei bine, despre acest biet om, sunt sigur că nu 'și va atinge nici odată capitalul.

— Vom vedea, Domnule!

— Domnul meu, răspuse William I. Bidulph, dacă la cincî-zeci și cincî de ani ași fi moștenitorul unî om de trei-zeci și unu, care va trebuie să moară la o sută de ani, fii sigur că n'ași mai dori o asemenea moștenire.

— Sunt sluga D-tale, Domule, zise Kin-Fo, îndreptându-se spre ușa cabinetului.

A doua zi doctorul societăței făcu lui Kin-Fo vizita regulamentară.

«Corp de fer, mușchi de oțel, plămâni puternici» iată ce conținea raportul.

Nici odată Societatea nu asigurase pe un om mai sănătos. Polița fu subsemnată de Kin-Fo de-o parte, în folosul tinerei văduve și al filosofului Wang, iar de alta de către William I. Bidulph, reprezentantul Societăței.

Nici Lé-u nici Wang, nu trebuie să știe aceia ce Kin-Fo făcuse pentru dînsii, înainte de ziua în care Centenaria 'lar fi pus în posesiunea capitalului, asigurat de ultima generozitate a fostului milionar.

CAPITOLUL VII.

Obiceiurile Cerescului Imperiu

Orî ce ar fi zis și ar fi cugetat onorabilul William I. Bidulph, casa *Centenariei* era foarte amenințată în fondurile ei. Intr'adevăr planul lui Kin-Fo nu era dintre acelea care odată precugetat, să se lase egzekuțiunea pe un termen nedefinit. Ruinat cu desăvârșire, elevul lui Wang se hotărâse să termine o egzistență, ce chiar în timpul bagăției sale nu-î procurase decât grijî și întristări.

Scrisoarea adusă de Sun, opt zile dupe primirea ei, era tocmai din San-Francisco. Ea 'i făcea cunoscut încetarea plăților de către Banca Centrală a Californiei. Avera aproape întregă a lui Kin-Fo se compunea din acțiuni de ale acestei bănci celebre. Nu mai încăpea nici o indoială. Orî cât de ciudată ar fi părut această noutate, ea era din nenorocire foarte adevărată. Incetarea plăților de către Banca Centrală Californiană, fusese confirmată chiar și de ziarele sosite la Chang-Hai. Falimentul era declarat și acest faliment ruina pe Kin-Fo în toată puterea cuvântului.

Și intr'adevăr, ce-î mai rămănea afară de acțiunile acestei bănci? Mai nimic. Locuința lui din Chang-Hai, pe care vînzînd'o n'ar fi fost de ajuns nici cheltuelilor sale; Cei opt mii de dolari vîrsați, ca primă în casa Centenariei, câte-va acțiuni de ale companiei bastimentelor Tien-Tsin, și care vîndute chiar în acea zi abia 'i ajunseră pentru trebuințele strict necesari. Iată în ce mai consta toată averea lui.

Un occidental, un francez, un englez ar fi cătat într'un mod filosofic să se mulțumească cu noua sa viață și s'ar fi ridicat din nou printr'o muncă neobosită. Uu fiu al cerurilor ênsă s'ar fi crezut în drept să cugete și să facă cu totul altceva. Kin-Fo, fără nici o mustrare de conștiință găsi că unicul mijloc de scăpare este moartea și el își puse în gând aceasta cu acea nepăsare caracrestică rasei galbene.

Chinezul are un curagiu pasiv, dar, acest curagiū îl posedă la cel mai 'nalt grad. Nepăsarea în fața morței îi este ecstraordinară. Când e bolnav, chinezul o cheamă ca pe cel mai suprem bine. Condamnat și dat pe mainile calăului, nu are nici o temere. Egzekuțiunile publice atît de dese, privirea îngrozitoarelor chinuri pe scările penale ale cerescului Imperiū, aū devenit spectacole obicinuite pentru chinez, cari nutresc idea că pot părăsi fără măhnire zadarnicile suferinți ale acestei lumi.

De asemeni, nu e de mirare ca mai în toate familiile chineze să auzi vorbindu-se de moarte, pînă și pe copii. Cu toate acestea cultul imormăntațiilor este păstrat la cei bogați ca și la cei săraci. În toate casele bogate se găsește câte un sanctuar, în care să se păstreze rămășițele strămoșilor, și la două luni dupe moarte se fac serbări funebre. — Iată pentru ce într'un magazin unde se vînd paturî de copii și flori de cununie, se găsește și coșciuge saū cruci de morminte, ce stabilesc un articol curent al comerțului chinezesc.

Una din preocupațiunile constante ale chinezului, este cumpărarea coșciugului. Mobilierul ar fi necomplet, dacā berea ar lipsi din locuința părintească. Fiul își face

datoria a închina în sănătatea tatălui său. Aceasta e una din probele ce vădesc dragostea. Berea este ținută într'o camera specială, înpodobită cu investiri mortuare și e ținută astlel mulți ani după moarte, dându-i se o îngrijire din cele mai pioase. Într'un cuvânt, respectul pentru morți stabilește fondul religiunii chineze și contribuie a face mai strânsă legătura între familii.

Deci Kin-Fo, mai mult ca orî care altul, mulțumită temperamentului său, trebuia să nutrească cu cea mai mare finiște ideia de a se sinucide. El asigurase soarta a două ființe, pentru care simțea o deosibită afecțiune. Nu-i mai rămănea nimic de regretat. Sinuciderea nu'i deșteptase nici o remușcare. Aceia ce în țerile civilizate din occident este o crimă, în mijlocul civilizațiunei bizare din Azia orientală nu este de cât un act legitim.—

Kin-Fo era hotărât și nimic și nimeni nu'l putea întoarce de la această hotărâre, nici chiar influența filosofului Wang.

Ceia ce era și mai grav, e că acesta nu știa planurile elevului său. Ș'apoi nici Sun nu știa nimic; el băgase de seamă numai un singur fapt, acela ca stăpânul său se părea mai bun și mai îndurător cu dănsul ca altă dată.

De astă dată 'i convenea foarte mult stapanul său și prețioasa lui coadă devenise mai mare și mai frumoasă.

O zicătoare chinezească zice:

« Ca să fii fericit pe pământ, trebuie să trăești la Canton și să mori la Liao-Tchéou.»

Numai la Canton se găsește toate plăcerile vieții, și numai la Liao-Tchéou se fac cel mai frumoase morminte.

Kin-Fo avusese grijă a comanda patul pe care trebuia să se odihnească la vreme. Orî ce chinez care a știut să trăiască, are grijă ca să știe și să moară.

În același timp, Kin-Fo porunci să'i se cunpere un cocoș alb, ce ar fi având proprietatea de a 'și încarna spiritele sburânde și a'și apropia unul din cele șapte elemente din care se compune un suflet chinezesc.

De aci se vede că dacă elevul filosofului Wang se părea nepăsător pentru nimicurile vieții, apoi era cu totul altfel pentru cele ale morții.

Dupe toate acestea, nu-i mai rămănea decât să rânduiească programul său funerar. Deci, în aceiași zi, pe o foaie de hârtie, zisă hârtie de orez, Kin-Fo scrisese ultima sa voință.

Dupe ce dăruî tinerei veduve locuința sa din Ghang-Hai și lui Wang un portret al împăratului Tai-ping, pe care filosoful îl privea adesea cu multă plăcere,— scoase ordinul capitalurilor asigurate la casa Centenariei, și scrisese instrucțiunile celor ce trebuiau să rămăie în urma lui.

Apoi, fiind că nu mai avea nici o rudenie, o parte din prietenii lui trebuiau să 'l însoțească până la mormânt, toți înbrăcați în alb, culoarea doliului la Chinezii. În lungul străzilor de acasă și până la cimitir trebuia să se rânduiească două șiruri de servitori, purtând umbreluțe albastre, suluțe, evantaliuri de mătase, inscripții cu deslușirile ceremoniei, servitori înbrăcați cu câte-o tunică neagră, încinși cu câte-o

cingătoare albă, și în cap cu câte-o păslă neagră cu cataramă roșie. Dupe primul rând de prietenî să meargă un conducător, înbrăcat în stacojiu de la cap până la picioare, precedând portretul mortului, așezat într' un fel de cutie foarte frumos împodobită. Apoi să urmeze un alt grup de prietenî și alte grupuri, despărțite la intervale regulate de niște purtători de perine într'adins pregătite. În fine, un ultim grup de tineri, umbriți de niște perdele albastre aurite; drumul să fie semănat cu mici fulgi de hârtie prevăzuți cu câte o gaură ca sapecii, și destinați a distra pe răutăcioșii, cari ar încerca să urmeze convoiul!

Atunci să apară și catafalcul, un fel de năsilnie așternută cu mătase violetă, brodată cu aur, purtată pe umeri de cinci-zeci de servitori. Preoții, înbrăcați în anerie cenușii, roșii și galbene, recitând cele din urmă rugăciuni; apoi o orchestră de flaute și fanfare zgomotoase, lungi de câte șase picioare.

În urmă, trăsurile de doliu acoperite cu alb, să formeze mareașul convoiului, ce vor purta ultima amintire a nenorocitului odihnit.

În total acest program nu era din cele extraordinare. Multe înmormântări de felul acesta, se văd pe străzile orașului Canton, Shang-Hai și Peking, iar Chinezilor li se pare aceasta ca un omagiu adus ființei ce numai egzistă.

La 20 Octombrie, o ladă trimisă din Liao-Tchéou, sosi pe adresa lui Kin-Fo, în locuința sa din Shang-Hai. Ea conținea sicriul comandat de dânsul. Nicî Wang, nicî Sun, nicî chiar un servitor nu arăta cea mai mică surprindere. Era un lucru foarte obicnuit, ca Chinezul să 'și aibă din vreme patul vecinicii.

Acest cosciug, un cap de operă al fabricii din Liao-Tchéou, fu așezat în camera strămoșilor. Curând sau mai târziu el trebuia să se umple cu corpul lui Kin-Fo. — Zilele lui erau numărate, și ceasul se apropia, — ceasul, ce trebuia să 'l puie alături cu strămoșii săi.

Intr' adevăr, chiar în acea seară, Kin Fo se hotărâse să 'și scurteze zilele.

Ziua, sosi o scrisoare de la disperata Le-u.

Tânăra văduvă punea la dispozițiunea lui Kin-Fo puțina avere de care se bucura. Bogăția nu avea nicî o însemnătate pentru dânsa. Ea 'l iubea! Ce-î trebuia mai mult! Nu va fi el destul de fericit și într'o stare mai modestă?

Această scrisoare eșită din inima, ce-î păstra cea mai adâncă afecțiune, nu putu să schimbe hotărârea lui Kin-Fo.

— „Numai moartea mea o poate îmbogăți!...“ cugetă el.

Mai rămănea acum să hotărească unde și cum trebuia să-și ridice viața. Kin-Fo simțea o plăcere nespūsă ca să-și calculeze cele ce trebuia să facă. El era sigur că numai o mică bătae de inimă va cuprinde corpul său în momentul hotărât, și atâta tot.

În fundul *Yamenului*, erau patru chioșcuri frumoase, împodobite cu acea fan-tezie ce atrage laude artei chinezești de împodobire. Fie care chioșc avea câte-un nume: «Chioșcul fericii» în care Kin-Fo nu intra nicî o dată; «chioșcul Norocului» pe care 'l privea cu multă dragoste; «Chioșcul plăcerii» ale cărui uși erau de

mult timp închise pentru densusul. «Chioșcul lungului traiu» pe care să hotărâse să'l dărâme.

Tocmai pe acesta îl alese Kin-Fo. El cugetă să intre acolo chiar în acea noapte. Și acolo a două zi să 'l găsească fericit în brațele morței.

Locul era găsit. Rămănea de găsit și felul morței. A'și pătrunde pânticile ca un japonez, să se spânzure cu cingătoarea de mătase ca un *mandarin*, să 'și tae arterele într'o bae parfumată, ca un epicurian din Roma antică. ? Nu!... Aceste procedări ar fi avut într'ensele ceva brutal, neplăcut pentru prietenii lui și pentru servitorii. Una saū două grăunțe de opium, amestecate cu o substanță otrăvitoare, erau de ajuns ca să 'l trimită pe-o altă lume, fără să simțā chiar somnul trecător, ce se va schimba într'un somn vecinic.

Soarele era aproape de apus. Kin-Fo mai avea de trăit câte-va ore. El dori să mai vază încă odată frumosul Shang-Hai și poeticele maluri ale riului Mang-Pu, pe care se plimbasese de atâtea ori, uitându'și grijile. Singur, fără să se fi întâlnit în acea zi nici cu Wang, el părăsi *Yamenul*, spre a se reîntoarce și a nu mai eși nici odată.

El trecu prin Teritoriul Englez, străbātu puntea aruncată d'asupra Creekului și trecu pe concesiunea franceză, mergând cu pas foarte liniștit. Pe cheul portului indigen el se plimbă înprejurul zidurilor ce înconjurau Chang-Hai, până la catedrala catolică, ale cărei turnuri sunt cele mai 'nalte în foburgul meridional. Apoi reurcă pe drumul ce duce la pagoda Lung-Hao.

Kin-Fo dupe ce osteni plimbându-se pe din afară Orașului, se reîntoarce spre țărmurile riului *Hatiang-Pu*.

În drumul seū itālni căți-va ceșertori pe care 'i milui.

Mai departe, câte-va chineze creștine, — convertite de surorile de caritate franceze, — treceaū drumul de-a curmezișul. Ele aveaū pe umeri câte-un coș, în care erau merinde, ce le duceaū la casele săracilor. Ele purtaū, cu drept cuvânt, numele de «dulapurile copiilor».

Kin-Fo își goli pozunarul în mâinile acestor surori caritabile.

Cele două străine se mirară mult la un asemenea fapt din partea unui chinez.

Se inserase, când Kin-Fo reluă drumul cheului. — Lumea ce umplea străzile nu se culcase încă. Din toate părțile eșeaū strigăte și cântece.

Kin-Fo ascultă. El simțea o plăcere de-a asculta ultimile cuvinte ce avea să mai auză.

O tanară *Tanchaderă*, își mâna luntrea pe turburile ape ale riului *Huang-Pu*, cântând.

Cântecul îi spunea că iubitul ei va veni a doua zi sănătos.

— Va veni mâine! cugetă Kin-Fo, clătinaūd din cap. Și eu!.. Unde voiū fi mâine?...

Tănără fată își urmă cântecul.

Kin-Fo ascultă, dar numai cugetă nimic. El observă numai că în urma lui sunt doi oameni, care păreaū ā'l spiona. Dar chinezul trecu înainte cu nepăsare.

O jumătate de oră după aceea, Kin-Fo ajunse acasă. El se îndreptă spre chioșcul «lungului traiu» deschise ușa, o reînchise și se văzu singur într'un salonaș, luminat de-o candelă foarte palidă!

Intrând pe poartă ênsă, văzu că cei doi oameni care 'l urmăriseră, nu mai erau în urma lui.

Pe o masă, făcută dintr'o singura bucată de jad, era o cutiuță, ce conținea câte-va grăunțe de opium, amestecate cu otravă omorătoare.

Kin-Fo luă două din acele grăunțe le introduse într'o lulea de pământ roșu, obicinuite fumătorilor de opium, și apoi o aprinse.

— Și cel 'și zise el, să nu simț nici o emoțiune, când nu mă voi mai deștepta nici odată!..

El se opri un moment.

— Nu!. strigă el, aruncând luleaua, ce se sfărâmă pe parchet. Imi trebuie o emoțiune înainte de-a muri! Una singură! Trebuie s'o am! Voi avea-o!..

Și, părăsind chioșcul, Kin Fo, mai grăbit ca 'n totd'auna, se îndreptă spre apartamentul lui Wang.

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.

No. 11 și 12 vor apare peste câte-va zile. Iar cel mult la 20 Februarie vom veni în curent cu numerile.

Posta Administrațiunei.

D-lui A. S. Fălticeni.—Mai trimeteți și altele. Aceasta e cam slabă.

Domnii membri cari au primit circulări, pentru a achita cotizațiunile sunt rugați să ne răspună.

Domnii cari au primit numerile în curs de mai mult timp, fără a ne responde nimic, sunt rugați de asemeni a ne trimite banii, căci îi considerăm ca abonați.

Domnii membri care și schimbă domiciliul, sau se permută din oraș în oraș sunt rugați să ne înștiințeze.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Domnii sau D-nele care au primit invitațiuni să formeze comitete prin județe, sunt rugați a ne trimite vr'un rezultat.

În ziua de 18 Februarie comitetul General al Societății noastre având a da un bal cu tombolă, facem apel la Onor. Comitete din județe să facă subscrieri de obiecte de ori ce valoare pentru aceasta tombolă și a ni le înainta cel mult până la 10 Februarie. Același apel îl facem tutulor membrilor noștri care doresc prosperarea revistei și Societății noastre.

ANUNCIURI.

Restaurantul D-lui I. N. Ionescu

Mare depozit de vinuri din toate localitățile și de cea mai bună calitate.
3 No. Strada Covaci No. 3.

Restaurantul G. Stoenescu

10, Strada Gabroveni 10.
Recomandă mâncări alese, serviciu prompt și prețuri moderate.

AVIS IMPORTANT

DOMNILOR COFETARI

ȘI

AMATORI DE A INCURAJEA INDUSTRIA NAȚIONALĂ.

Cunoscând lipsa ce se simțea de o fabrică specială în articole de cofetărie, ne-am grăbit a împlini această lacună prin aducerea unei mașine mecanice, sistematică franceză, ce am instalat-o chiar în atelierul nostru, *piata Sf. Anton No. 16*, cu care efectuăm grabnic ori ce cemande de Drageuri și bonboane fine, precum: *Drageuri cu licher*, *Cofeturi cu Migdale*, Cofeturi asortate cu lustru de o calitate ecstra-fină, precum și tot felul de *Fondane* fin lucrate.

Considerând dar avantajele ce putem oferi atât prin calitatea marfei, cât și prin prețurile moderate ce nu se pot obține nici chiar în străinătate, suntem în plăcuta pozițiune d'a spera o bogată comandă în care scop arătăm aci și prețurile:

Pentru cumpărători de la 5 oca în sus

Drage cu licher fine una oca	4 lei	Cofeturi asortate cu lustru una oca 2 lei
Idem calitatea II-a " " " " " " " "	3 " "	Cofeturi cu Migdale " " " " " " " "
Bombioane și fondane una oca 3 lei 50 bani.		2 " " 80 b.

Osebit de aceasta mai putem oferi și un bogat asortiment de:

Cartonage pentru cadouri de Logodne, Nunți și Botezuri.

Și spre convingerea d-ilor comercianți și amatori, îi rugăm a ne face distincția onoare a ne vizita și vedea producțiunea mașinei ce recomandăm, adusă pentru prima oară de noi în România.

Constantin Eftimiu.

Aleksandru Grabowski

Strada Șelari No. 13.

Representant al diferitelor fabrici și firme de export din Europa. Agent general al firmei Theophile Roederer & Comp. la Reims în Șampania.

H. Wartha.

No. 5, Strada Doamnei No. 5.

Special în coloniale: zaharuri, cafele, drogue, produse chimice, untdelemnuri, uleiuri, sardine, orezuri, hârtie, etc. ect.

AI. A. MACEDONSKI.

Advocat

No. 50, Strada Colței No. 50.

Consultațiuni de la 3 - 5 p. m.

HOTEL VICTORIA

Strada Șelari No. 3.

Se recomandă d-ilor pasageri prin camerele sale bine îngrijite și prin cel mai prompt serviciu. Prețuri moderate.

IOAN PENCOVICI, Strada Iipstani, No. 24.
Specialități de mătăsuri, lanuri, dantele, confecțiune gata, stoffe de mobile, covoare, perdele-rii de diferite calități. Cu prețuri foarte reduse.

FLORA ROMÂNIEI

Medalie de aur de la expoziția agricolă a Județului Ilfov 1832. Grabowski et Siaroff. București.